

**VOORTGANGSRAPPORTAGE
HERSTELOPERATIE
TOESLAGEN**

**januari-april 2023
(14^e VGR)**

Inleiding

Hierbij ontvangt u de Voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen (VGR). Deze rapportage schetst de voortgang van de hersteloperatie over de periode januari-april 2023 en relevante knelpunten en ontwikkelingen. De peildatum van deze rapportage is 30 april 2023.

Het doel van de hersteloperatie is het gedane leed als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag te erkennen, herstel te bieden en gedupeerden en hun kinderen te helpen een nieuwe start te maken. De hersteloperatie is een samenwerking tussen verschillende uitvoeringspartijen, zoals de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT), de gemeenten, verenigd in de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de Sociale Banken Nederland (SBN), publieke schuldeisers, adviescommissies en diverse andere betrokken partijen. Voor eenieder die bijdraagt aan de hersteloperatie, staan de ouders en kinderen voorop.

Aan het begin van deze rapportage is een dashboard opgenomen dat de belangrijkste ontwikkelingen in de hersteloperatie weergeeft en de voortgang die is geboekt. Hoofdstuk 1 van deze rapportage gaat dieper in op de voortgang in het werk van UHT en de commissies voor degenen die zich voor financieel herstel aanmelden. Dat heeft onder meer betrekking op de eerste toets, de integrale beoordeling, de compensatie van aanvullende werkelijke schade, de bezwaarprocedures en de verstrekking van dossiers. Hoofdstuk 2 gaat over het integraal en emotioneel herstel van gedupeerden, en de bijbehorende brede ondersteuning. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op regelingen voor aanvullende doelgroepen, zoals de kindregeling. De schuldenaanpak komt aan de orde in hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 tenslotte gaat over de inrichting van de herstelorganisatie, over samenwerking met de verschillende partners en over de financiën. In dit laatste hoofdstuk wordt ook ingegaan op de inbreng van de Oudercommissie en de manier waarop daar opvolging aan wordt gegeven.

De staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Aukje de Vries

Den Haag, 2 juni 2023

Hersteloperatie toeslagen januari t/m april 2023

Huidige status

Aanmeldingen

62.297 Totaal
2.880 Deze periode

1e toets afgerond

58.843 Totaal
2.079 Deze periode

IB afgerond

23.952 Totaal
3.517 Deze periode

Gedupeerd na 1e toets of IB

29.474 Totaal
1.417 Deze periode

Kindregelingen uitbetaald

25.303 Totaal
17.925 Deze periode

Met ingang van de huidige periode wordt gerapporteerd over een periode van 4 maanden, voordien was dat per 3 maanden.

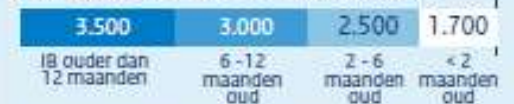
Financieel herstel

Ouder afgemeld

7.000

(Nog) geen vervolg na IB-beschikking*

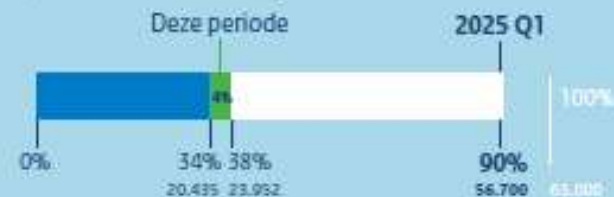

* Ouders gaan gemiddeld na 7 weken in bezwaar. Op dit moment zet zo'n 8% van de ouders de stap naar de CWS, dat doen ze gemiddeld na 24 weken.

Prognoses

90% IB's afgerond in 1e kwartaal 2025

Op basis van 63.000 aanvragen

90% private en publieke schulden afgehandeld eind 2023

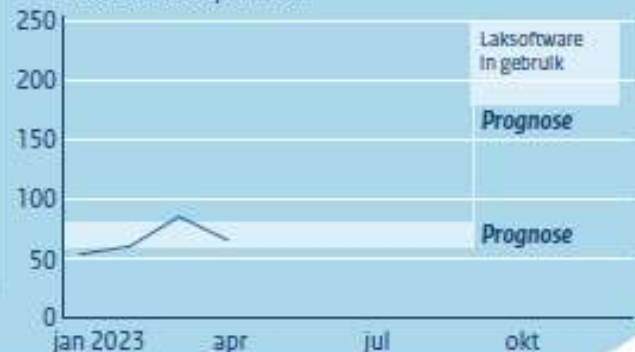
Eind 2026 alle bezwaren op de eerste toets en de integrale beoordeling afgehandeld

Aantal bezwaren

Eind 2023 achterstanden dossiers weggewerkt

Aantal dossiers per week

Inhoud

1.	Financieel herstel	6
1.1.	Aanmelding en eerste toets	6
1.2.	Integrale beoordelingen (IB).....	7
1.3.	Aanvullende schade afhandeling (routes na IB)	10
1.4.	Bezwaarproces.....	12
1.5.	Ingebrekestellingen, beroepen niet-tijdig beslissen en inhoudelijke procedures	14
1.6.	Dossiers.....	15
2.	Integraal herstel	17
2.1.	Emotioneel herstel.....	17
2.2.	Intensieve hulp	18
2.3.	Ondersteuning op de vijf leefgebieden door gemeenten.....	18
2.4.	Ouders in het buitenland	21
2.5.	Juridische bijstand voor ouders	22
2.6.	College voor de rechten van de mens	22
3.	Aanvullende regelingen.....	23
3.1.	Kindregeling	23
3.2.	Huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget	24
3.3.	Wetsvoorstel aanvullende regelingen hersteloperatie toeslagen.....	24
4.	Schuldenaanpak.....	25
4.1.	Publieke schulden.....	25
4.2.	Private Schulden	26
4.3.	Schuldregelingstrajecten (Wsnp/Msnp)	28
4.4.	Ondernemers en zakelijke schulden	29
4.5.	Noodprocedure	30
5.	Organisatie en financiën.....	31
5.1.	Inrichting uitvoeringsorganisatie	31
5.2.	Fouten en herstelacties	31
5.3.	Oudercommissie.....	32
5.4.	Bestuurlijke Adviesraad Kinderopvangtoeslag (BAK)	33
5.5.	Nationale Ombudsman	33
5.6.	Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en Raad voor de Rechtsbijstand (RvR)	33
5.7.	Financiën.....	34

Bijlagen

Lijst in deze VGR afgeronde toezeggingen hersteloperatie

Lijst lopende toezeggingen hersteloperatie

Lijst in deze VGR afgeronde moties hersteloperatie

Lijst lopende moties hersteloperatie

Terugblik 1e kwartaal 2023 oudercommissie

Kabinetsreactie eindadvies Bestuurlijke Adviesraad Kinderopvangtoeslag (*Herstel van Vertrouwen: een aanhoudende zorg*)

1. Financieel herstel

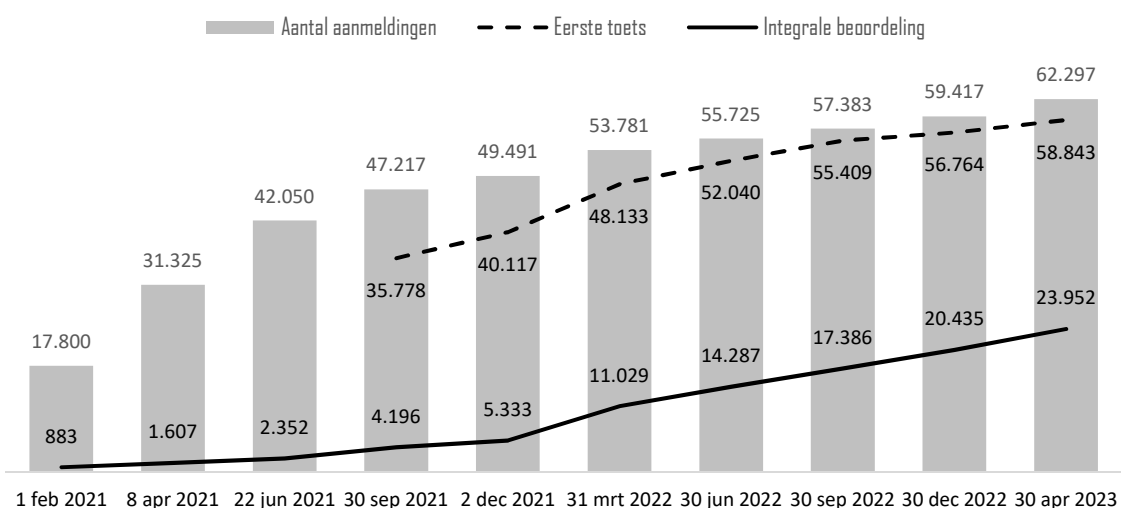
Het bieden van financieel herstel aan ouders die te maken hebben gehad met de problemen die zijn ontstaan door de kinderopvangtoeslag vormt de basis van de hersteloperatie. Naast de beoordeling van de aanmeldingen wordt ingezet op het verbeteren en versnellen van het financieel herstel.

1.1. Aanmelding en eerste toets

De Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) kreeg in de eerste vier maanden van 2023 ruim 2.800 nieuwe aanmeldingen. De verwachting was dat in 2023 de instroom lager zou zijn dan in 2022. Tot nu toe ligt het gemiddeld aantal aanmeldingen op circa 170 per week. Dit is boven de prognose voor 2023 en de gemiddelde instroom in de laatste twee kwartalen 2022. Dit brengt het totaal aantal aanmeldingen per eind april 2023 op 62.300. Ouders kunnen zich tot eind 2023 aanmelden als gedupeerde. UHT verwacht dat als de huidige instroom in 2023 doorzet er eind 2023 ruim 68.000 aanmeldingen zijn. Dit is meer dan de eerder verwachte 63.000 zoals in de laatste Voortgangsrapportage uit 2022 is gemeld.

Van de huidige aanmeldingen is voor 94,5% (ruim 58.800 aanmeldingen) de eerste toets gedaan. UHT rondt de eerste toets binnen zes maanden af en in veel gevallen lukt dit binnen drie maanden. In een enkel geval kan de eerste toets niet binnen zes maanden worden afgerond, omdat de ouder niet kan worden bereikt.

Bij 70% van de afgeronde eerste toetsen in de eerste vier maanden van 2023 bleek de aanvrager voorsnog geen gedupeerde. Dit sluit aan op het beeld van afgelopen perioden. Tot nu toe is voor bijna 29.500 ouders in de eerste toets of de integrale beoordeling vastgesteld dat zij gedupeerde¹ zijn van de problemen bij de kinderopvangtoeslag (47% van de aanmeldingen).

¹ Dit betreft het totaal aantal gedupeerde ouders over het gehele herstelproces (o.b.v. eerste toets en IB)

1.2. Integrale beoordelingen (IB)

In de eerste vier maanden van 2023 zijn 3.500 ouders met een vooraankondiging of definitieve beschikking geïnformeerd over de uitkomst van de integrale beoordeling of hebben zich voor deze beoordeling afgemeld. Het totaal aantal afgeronde integrale beoordelingen tot en met eind april komt hiermee op 23.900 (38% van de aanmeldingen).

Tabel 1.1 Aanmeldingen, beoordelingen en uitbetalingen (cijfers 30 april 2023)

Categorie	Stand eind 2022	Stand 30 apr 2023
Aantal aanmeldingen	59.417	62.297
Aantal aanvragers waar eerste toets is gedaan	56.764	58.843
Aantal afgeronde beoordelingen ²	20.435	23.952
Waarvan: 1. Integrale beoordeling	13.802 ³	16.935
Waarvan: 2. Ouder/aanvrager ziet af van integrale beoordeling	6.633	7.017
Aantal ouders dat gedupeerde KOT is	28.057	29.474
Aantal uitbetalingen van minimaal €30.000	27.868	29.319

Tabel 1.2 Uitsplitsing beoordeelde ouders (stand 30 april 2023)

	30 dec 2022	30 apr 2023	Periode jan. - apr. 2023
Totaal aantal afgeronde beoordelingen	20.435	23.952	3.517
Waarvan: 1. Integrale beoordeling	13.802	16.935	3.133
Waarvan: 2. Ouders/aanvragers die zelf afzien van integrale beoordeling	6.633	7.017	384
2A. Ouder ziet na toewijzing €30.000 af van integrale beoordeling	2.461	2.629	168
2B. Ouder/aanvrager ziet na afwijzing bij eerste toets af van integrale beoordeling	3.853	4.042	189
2C. Overige aanvragers die afzien van beoordeling	319	346	27

Verbeteren/versnellen IB

De uitvoering van de in de vorige voortgangsrapportage aangekondigde acties om de integrale beoordeling te versnellen en verbeteren verloopt veelal volgens plan. Zo wordt momenteel een aangepaste manier van werken geïmplementeerd met betrekking tot de integrale beoordeling. Daarbij krijgt de persoonlijk zaakbehandelaar meer ruimte in de behandeling van de integrale beoordeling door een nauwere samenwerking met de beoordelaar. Ouders merken hiervan dat de behandeltijd korter wordt. Het aantal brieven aan ouders wordt teruggebracht tot één duidelijke vooraankondiging en één definitieve beschikking. Dit is inmiddels gerealiseerd, alleen voor dossiers waarin speelt dat ouders onterecht het verwijt kregen van opzet of grove schuld (O/GS) dient dit nog afgerond te worden en de verwachting is dat dit medio 2023 gereed zal zijn. Ook is medio april 2023 een pilot gestart om ouders beter te betrekken bij het proces, de feiten en de

² Ouder heeft een vooraankondiging of definitieve beschikking van de integrale beoordeling of heeft zich afgemeld voor de integrale beoordeling.

³ Bestaande uit 13.448 integrale beoordelingen en 354 integrale beoordeling die versneld zijn gedaan (zie tabel 1.2 VGR over 4^e kwartaal 2022).

uitkomsten van de beoordeling. Er wordt een landelijke toepassing van deze werkwijze voorbereid voor de tweede helft van 2023. Tot slot wordt momenteel een nieuwe aangepaste manier van werken voor afhandeling van specifieke doelgroepen geïmplementeerd in de organisatie. De voor dit jaar gewenste opschaling van circa 250 fte voor integrale beoordelingen vergt nog een flinke inspanning maar lijkt haalbaar, de werving hiervoor is in volle gang.

Met de aankondiging van het maatregelenpakket voor versnelling en verbetering, is de prognose afgegeven dat 90% van de integrale beoordelingen afgehandeld is in het eerste kwartaal van 2025, en de laatste 10% in het half jaar daarna. Voorbehoud was hierbij dat de omvang van de doelgroep constant blijft en de opschaling bij UHT volgens schema loopt. De huidige inschatting is nog steeds dat 90% van de eerder verwachte aanmeldingen (ca. 57.000 van de 63.000) afgerond zullen zijn in het eerste kwartaal van 2025. In het half jaar daarna zullen de resterende 6.000 aanmeldingen worden afgerond.

Tegelijkertijd is de afgelopen maanden gebleken dat zich meer ouders als gedupeerde aanmelden dan eerder verwacht. De verwachting van het aantal ouders dat zich meldt is met de verhoogde instroom bijgesteld van circa 63.000 naar circa 68.000. Voor de geprognosticeerde 5.000 extra aanmeldingen zullen naar verwachting de integrale beoordelingen worden afgerond in het derde en/of vierde kwartaal van 2025. Ook hier kijkt het kabinet naar de aanvullende versnellingsmogelijkheden, genoemd in de aanbiedingsbrief, die kunnen bijdragen aan het verkorten van de wachtrij voor de integrale beoordeling.

Urgentie op integrale beoordeling

De wachttijden van de integrale beoordeling zijn lang, en er zijn groepen ouders waarbij dit tot extra schrijnende situaties leidt. Zowel bij ouders die de Catshuisregeling al hebben ontvangen als bij ouders die op grond van de eerste toets "nog niet als gedupeerd" zijn aangemerkt en wachten op een integrale beoordeling. Het kabinet wil deze groep eerder helpen, in lijn met de motie Grinwis c.s.⁴ Daarom is met gemeenten afgesproken dat zij onafhankelijk ouders voor urgentie kunnen aandragen. Het kabinet benadrukt het vertrouwen in de gemeenten en verruimt de criteria voor urgentie. Wanneer een urgentieaanvraag is toegekend, wordt de integrale beoordeling voor deze ouder per direct opgepakt en versneld afgehandeld.

Hulp bij acute problemen

De hulpteams van UHT helpen mensen die zich melden voor acute hulp, bijvoorbeeld met uitbetaling van een eenmalige noodvoorziening of het verlenen van urgentie voor beoordeling. Er is een stijging te zien in het aantal mensen dat een beroep doet op acute hulp. Dat heeft voornamelijk te maken met een stijging van het aantal aanvragen voor spoedbetalingen naar aanleiding van de brede uitrol van de uitvoering van de kindregeling.

Naar aanleiding van de motie Inge van Dijk⁵ is gemonitord of het noodbedrag van 500 euro voldoende is om een acuut financieel probleem op te kunnen vangen. Recent is gebleken dat het bedrag van 500 euro vanwege prijsstijgingen in sommige situaties te laag is. Het gaat vooral om situaties met een acute financiële behoefte van grote gezinnen, bijvoorbeeld wanneer de koelkast het begeeft, of als er behoefte is aan kleding (voor de kinderen) of boodschappen. Hoewel het al mogelijk was om in dergelijke situaties af te wijken van het maximumbedrag van 500 euro, is besloten het maximale bedrag te verhogen tot 750 euro.

⁴ Kamerstukken II, 2022-23, 31066, nr. 1192.

⁵ Kamerstukken II, 2021/22, 31066, nr. 1043

Tabel 1.3 acute hulp

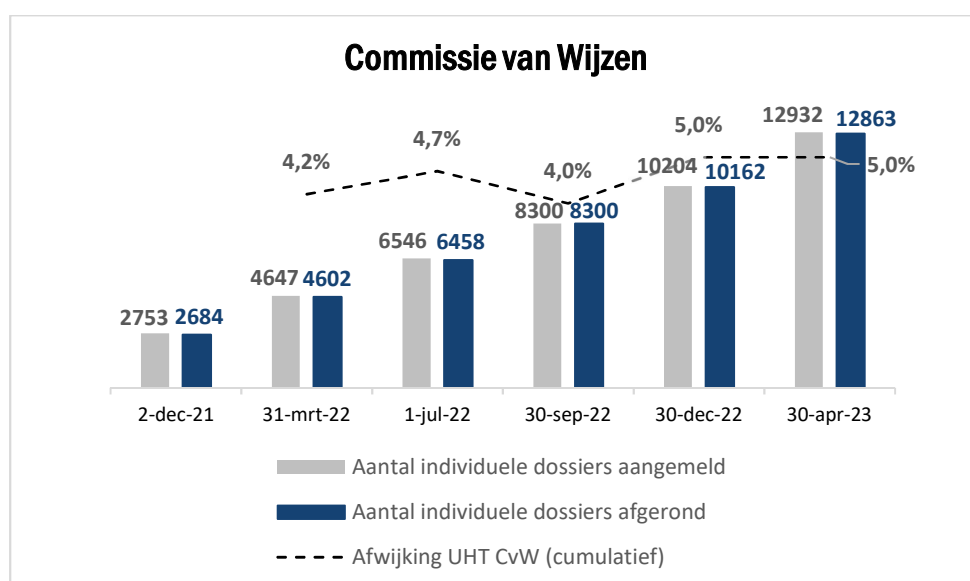
Categorie	2 dec 2021	31 mrt 2022	30 jun 2022	30 sep 2022	30 dec 2022	30 april 2023
Aantal verzoeken om acute hulp ingediend	4.992	6.358	7.018	7.354	7.717	8.711
Aantal verzoeken om acute hulp afgerond	4.708	5.550	6.683	7.329	7.641	8.613
Noodvoorziening toegekend						
Aantal betalingen	2.698	3.089	3.250	3.321	3.422	3.584
Verzoeken om acute hulp die hebben geleid tot versnelde eerste toets						
Aantal verzoeken	958	1.106	1.227	1.279	1.346	1.358

Commissie van Wijzen

De Commissie van Wijzen (CvW) brengt onafhankelijk advies uit over alle voorgenomen afwijzingen voor compensatie voor één of meerdere jaren waarvoor om compensatie is verzocht. Deze adviezen zijn bepalend in de beoordeling door UHT. In onderstaande grafiek wordt inzicht gegeven in het aantal aangemelde en afgeronde dossiers.

Het percentage zaken waarin de CvW een afwijkend advies heeft gegeven is ten opzichte van de vorige VGR gestabiliseerd.

Ondanks het oplopend aantal integrale beoordelingen, blijven de doorlooptijden bij de CvW onveranderd kort. De gemiddelde doorlooptijd in de eerste 4 maanden van 2023 bedroeg 2 dagen. Dit komt door extra inzet van CvW en door geleidelijke implementatie van de vorig jaar juli aangepaste instellingsregeling, waarin is vastgelegd dat in het geval de feiten niet worden betwist door de ouder, de casus niet aan de CvW hoeft worden voorgelegd.

1.3. Aanvullende schade afhandeling (routes na IB)

Werkelijke Schade

Ongeveer 8% van de ouders voor wie de integrale beoordeling is afgerond, dient daarna een verzoek om aanvullende werkelijke schade in. Hierover brengt de Commissie Werkelijke Schade (CWS) advies uit. Er zijn tot nu toe 1.321 verzoeken voor het vergoeden van aanvullende werkelijke schade ingediend.

Tabel 1.4 Commissie Werkelijke Schade (cijfers 30 april 2023)

	8 apr 2021	22 juni 2021	30 sep 2021	2 dec 2021	1 apr 2022	1 juli 2022	30 sep 2022	30 dec 2022	30 apr 2023
Aantal aangemeld	131	217	331	423	489	617	760	951	1.321
Aantal adviezen	13	30	48	79	157	197	237	276	337
Aantal afgerond	12	29	47	69	155	197	213	257	308

Tabel 1.5 aanvullende schadevergoedingen

Hoogte aanvullende schadevergoedingen	Aantal beschikkingen
€ 0 (geen aanvullende schadevergoeding)	66 (=21%)
< € 10.000	58 (=19%)
€ 10.001 - € 20.000	85 (=28%)
€ 20.001 - € 30.000	33 (=11%)
€ 30.001 - € 40.000	26 (=8%)
€ 40.001 - € 50.000	13 (=4%)
€ 50.001 - € 60.000	10 (=3%)
€ 60.001 - € 70.000	5 (=2%)
€ 70.001 - € 80.000	2 (=1%)
€ 80.001 - € 90.000	1 (=0%)
€ 90.001 - € 100.000	2 (=1%)
> € 100.000	7 (= 2%)
Eindtotaal	308 (=100%)

Uit bovenstaande tabel kan worden opgemaakt dat nog veel winst valt te behalen door ouders goed voor te lichten over hoe kansrijk een verzoek om aanvullende schade is. Met name voor de eerste categorie (geen aanvullende schadevergoeding - een vijfde van alle verzoeken) kan het voor de ouder wellicht beter zijn als CWS op basis van de inmiddels opgedane ervaring aan de hand van de conceptbeschikking IB een inschatting maakt, en eventuele kleinere schades versneld af doet via een VSO. CWS heeft tevens geopperd dat de wachlijst versneld zou kunnen worden bekort door de invoering van een quick scan. Deze voorstellen zullen door CWS verder worden uitgewerkt.

Overigens is het niet ondenkbaar dat deze verdeling wijzigt, dit bijvoorbeeld omdat er nog relatief weinig ondernemers zijn die zich hebben gemeld voor het traject van de aanvullende schade. In verband daarmee is door CWS inmiddels beleid ontwikkeld voor inkomensschade van zelfstandigen. Nadat stakeholders en externe deskundigen hierover zijn geconsulteerd, zullen deze kaders op de site worden gepubliceerd. Op deze wijze wil CWS meer 'de luiken open zetten' en pro-actiever gebruik gaan maken van de inbreng van betrokkenen en derden.

Tabel 1.6 Totaal van uitgekeerde vergoedingen voor aanvullende werkelijke schade

Jaren	Totale vergoeding	Aantal beschikkingen
2021	€ 1.627.293	68
2022	€ 3.534.589	184
2023	€ 988.692	56
Totaal	€ 5.268.880	308

De gemiddelde doorlooptijd van de verzoeken loopt op. Er wordt intensief en constructief overlegd met CWS hoe dit kan worden teruggedrongen, enerzijds door te zorgen voor verdere opschaling, met name bij CWS, anderzijds door het anders inrichten van processen.

De voorzitter van CWS heeft recent een concept Vijfpuntenplan neergelegd, waarin is verwoord wat er nodig is om te komen tot versnelling en verbetering en welke randvoorwaarden daarvoor moeten worden vervuld. Dit plan maakt onderdeel uit van de tweede Evaluatierapportage⁶ van CWS die voor half juni 2023 gereed zal zijn. Hieruit kan vervolgens een planning volgen voor de afhandeling van de verzoeken tot aanvullende werkelijke schade. Met de voorzitter van CWS worden zeer frequent gesprekken gevoerd over de mogelijkheden om de organisatie te (her)inrichten en beter te equiperen, in lijn met de motie Azarkan c.s.⁷ De plaatsvervangend secretaris-generaal leidt een taskforce die aan de slag is om de problematiek op het gebied van budget, huisvesting, personeel en andere basisvoorzieningen versneld op te pakken. In overleg met de voorzitter van CWS wordt de laatste hand gelegd aan de wijziging van de instellingsregeling die een duidelijker mandaat van de voorzitter formaliseert.

Regieroute Vaststellingsovereenkomst (VSO)

In de huidige praktijktest zijn 4 overeenkomsten gesloten en aan meerdere deelnemers is een voorstel tot overeenkomst gedaan.

De praktijktest heeft niet de resultaten en snelheid gebracht om een succesvolle pilot te zijn. Dit komt onder andere doordat in de pilot is gekozen om juist de relatief complexe situaties op te nemen. Ouders bleken meer tijd nodig te hebben om met hun rechtsbijstandverlener de schade inzichtelijk te maken, deels omdat het ingewikkelde zaken zijn met veel schadeposten. Daarnaast hebben ouders aangegeven dat zij vaak lang moesten wachten voor informatie was rondgestuurd tussen advocaten. Dit laatste is een belangrijke les voor het vervolg, namelijk de ouder weer centraal middelpunt van de gesprekken te maken en de lijnen daarmee kort te houden. Daarbij worden de geleerde lessen en de wensen van de Kamer, ingediend met moties Kat⁸ en Leijten⁹, meegenomen in de organisatie van het vervolg, de zgn. regieroute VSO (meer aandacht en ruimte voor eigen regie). Om de ouder centraal te zetten beginnen we het gesprek nu bij de ouder en niet bij de rechtsbijstandsverlener, zoals we in de praktijktest wel hebben gedaan. Daarbij heeft de motie Leijten verzocht de rol van de landsadvocaat uit te faseren bij het vervolg. Dit betekent in de praktijk dat de landsadvocaat voortaan op afstand staat en alleen wanneer nodig adviseert. Kort na het zomerreces wordt gestart met de regieroute gefaseerd met het totaal aantal van 100 ouders. In de aanbiedingsbrief bij deze voortgangsrapportage worden de plannen rondom de VSO nader toegelicht.

Inzet van schade-experts

In lijn met de motie Azarkan c.s.¹⁰ wordt een voorziening getroffen waarmee gedupeerde ouders

⁶ Wanneer deze rapportage gereed is, zal deze door CWS worden gepubliceerd op hun website.

⁷ Kamerstukken II, 2022/23, 31066, nr. 1198

⁸ Kamerstukken II, 2022/23, 31066, nr. 1182

⁹ Kamerstukken II, 2022/23, 31066, nr. 1200

¹⁰ Kamerstukken II 2022/23, 31066, nr. 1177

schade-experts kunnen inhuren. De komende periode wordt via twee sporen gewerkt aan het opzetten van een pool van dergelijke experts. Tijdelijk en vooruitlopend op een definitieve oplossing wordt met een/enkele advocaten uit de werkgroep toeslagenadvocaten van de NOvA onderzocht welke expertise nodig is. Er gaat gebruik worden gemaakt van letselschade-expertise en schade-experts die onderhands wordt aanbesteed. Doel is om te onderzoeken welke activiteiten gedaan moeten worden en welk tijdsbeslag dit inneemt. Hier wordt in juli 2023 mee gestart. In aansluiting daarop vindt afstemming plaats met NOvA, RvR, CWS en Letselschaderaad over de definitieve vormgeving van de pool. Hierover wordt in de volgende voortgangsrapportage gerapporteerd.

1.4. Bezwaarproces

UHT heeft tot nu toe 5.689 bezwaarschriften ontvangen. Hiervan hebben er 2.009 (35%) betrekking op de uitkomst van de eerste toets (waarvan 162 toekenningen en 1.847 afwijzingen), 3.506 (62%) op de integrale beoordeling en 174 (3%) op beslissingen op een verzoek voor aanvullende compensatie voor werkelijke schade. De gemiddelde instroom bedroeg in de eerste vier maanden van 2023 circa 331 bezwaren per maand.

De Bezwaarschriftenadviescommissie (BAC) heeft tot op heden 511 adviezen uitgebracht. UHT heeft 448 beslissingen op bezwaar genomen. Daarbij is UHT in 25 gevallen (5,6%) van het advies afgeweken. Er kan bijvoorbeeld van het advies van de BAC worden afgeweken indien een (gedeelte van een) advies niet past in de toepasselijke wetgeving. UHT motiveert in de beschikking aan de ouder de afwijking van het BAC-advies.

Van het totaal aantal bezwaren is 38% gedeeltelijk gegrond, 3% gegrond, 56% ongegrond en 2% niet ontvankelijk verklaard. In de vorige Voortgangsrapportage is geduid wat redenen voor gegrondverklaring zijn. Het daar geschetste beeld is nog actueel, omdat UHT bezwaren in beginsel op volgorde van binnenkomst behandelt. Aanpassingen in de werkwijze van de integrale beoordelingen sorteren daarom pas op een later moment effect in de bezwaarfase. Het komt relatief vaak voor dat bezwaren gegrond worden verklaard omdat de rente verkeerd is berekend. Ook komt het relatief vaak voor dat een foutieve startdatum is gehanteerd voor de berekening van de immateriële schadevergoeding. UHT werkt voortdurend aan leren en verbeteren om herhaling van fouten in primaire beschikkingen te voorkomen.

In totaal zijn tot nu toe 955 bezwaren afgerond, niet alleen door een beschikking van UHT, maar bijvoorbeeld ook door intrekking (ouders die bij nader inzien om hen moverende redenen hun bezwaar intrekken) en mediation.

Tabel 1.7 Bezwaren (cijfers 30 april 2023)

	8 apr 2021	22 juni 2021	30 sep 2021	2 dec 2021	31 mrt 2022	1 juli 2022	30 sep 2022	30 dec 2022	30 apr 2023
Aantal ingediend	188	639	877	1.068	1.733	2.747	3.573	4.463	5.689
Aantal afgerond (beoordeeld)	15	19	72	113	289	445	526	708	955

In 2022 is 5% van de ouders in bezwaar gegaan op de eerste toets, 24% op de integrale beoordeling en 59% op de aanvullende werkelijke schade (percentages berekend over de beschikkingen afgegeven in 2022).

Het aantal bezwaren tegen besluiten op grond van de kindregeling is tot op heden relatief beperkt. UHT heeft 40.195 beschikkingen afgegeven op grond van de kindregeling en heeft daartegen tot op heden 88 bezwaren ontvangen. Daarvan zijn er 34 afgerond.

Verbeteren/versnellen afhandeling bezwaren

Er is sprake van grote achterstanden in het bezwaarproces. Daarom is in de vorige voortgangsrapportage een ambitieus plan uiteengezet om, onder een aantal randvoorwaarden, eind 2026 de laatste bezwaren op de eerste toets en de integrale beoordeling af te ronden. Door intensieve sturing op productienormen zijn er in de afgelopen maanden meer beslissingen op bezwaar genomen, richting wat nodig is om de afgegeven prognose te halen. Maar omdat de beslis capaciteit van UHT hoger ligt dan het aantal adviezen dat de BAC kan afgeven, vertaalt de toename zich slechts gedeeltelijk in beslissingen op bezwaar. Bovendien heeft UHT in de afgelopen maanden meer bezwaren ontvangen dan was voorzien. Veel ouders gaan in bezwaar tegen de uitkomst van de eerste toets, omdat zij eigenlijk de wens hebben zo snel mogelijk uitgebreider beoordeeld te worden. Daarnaast blijft vanwege de krappe arbeidsmarkt voor juridische medewerkers, de voor dit jaar gewenste personele opschaling op het onderdeel bezwaar achter. Om de benodigde opschaling te bereiken wordt ingezet op een intensievere en gerichtere wervingscampagne en lagere uitstroom van medewerkers door inzet op een beter werkklimaat en vaste contracten. Uitgangspunt blijft dat snellere afhandeling niet ten koste mag gaan van de juridische houdbaarheid daarvan.

Door het bovenstaande staat de prognose om eind 2026 de laatste bezwaren op de eerste toets en de integrale beoordeling af te ronden, onder druk. Die prognose kan alleen worden gehaald als de BAC een aanzienlijke versnelling bewerkstelligt, de productiviteit verder toeneemt, en de personele opschaling vaart maakt. Om bij te dragen aan verdere verbetering wordt, zoals aangekondigd in de aanbiedingsbrief, gewerkt aan een aantal aanpassingen in het bezwaarproces.

Mediation in bezwaar

De voorbereidingen om 2.500 bezwaren te behandelen in mediation bevinden zich in de afrondende fase. De aanbestedingsprocedure voor de inhuur van mediators voltooid. Zoals toegezegd in het debat van 23 mei jl. wordt de Kamer hierbij geïnformeerd over (aanbesteding van) het mediation traject. UHT heeft er bewust voor gekozen om geen gebruik te maken van bij de Belastingdienst of Dienst Toeslagen beschikbare mediators. Er is een aanbestedingsprocedure gehouden om onafhankelijke externe mediators aan te trekken. Daarin zijn vier bureaus geselecteerd. De bureaus coördineren de inzet van tientallen mediators. De mediators zijn gebonden aan de kwaliteitseisen van de Mediatorsfederatie Nederland (MfN), onderworpen aan haar klachtenregeling en aan onafhankelijk tuchtrecht. Omdat de bureaus fungeren als tussenpartij heeft UHT geen invloed op de aanwijzing van individuele mediators. Mediation vindt plaats in de regio van de ouders. Ouders kunnen kiezen uit drie door een bureau in hun regio voorgestelde mediators. Zij leiden het gesprek tussen ouders en hun advocaat en de vertegenwoordiger van UHT. Zij krijgen geen bezwaardossier en zij doen geen inhoudelijke uitspraken.

De start van het op de genoemde schaal inzetten van mediation is uitgesteld van 1 mei 2023 naar de maand juni 2023, nadat een van de potentiële opdrachtnemers een kort geding had aangespannen tegen UHT dat op 12 mei jl. diende. Partijen verschilden van oordeel of de inschrijving tijdig was ingediend. UHT is door de rechter in het gelijk gesteld. Daarom kan vanaf juni 2023 de nieuwe werkwijze stapsgewijs worden ingevoerd. Hierbij wordt ook gekeken of kleine schades kunnen worden meegenomen bij mediation in bezwaar in de fase van integrale beoordeling, om dit vervolgens te laten uitmonden in een vaststellingsovereenkomst. In de pilotfase zijn tot op heden 15 mediations afgerond. In 13 gevallen heeft dat geresulteerd in een vaststellingsovereenkomst (VSO). De laatste dossiers in de pilot worden naar verwachting op korte termijn afgerond. Zowel mediation in bezwaar als de regieroute vaststellingsovereenkomst (par. 1.3) worden na een succesvol verloop afgesloten met een VSO.

1.5. Ingebrekestellingen, beroepen niet-tijdig beslissen en inhoudelijke procedures

Ingebrekestelling (IGS)

Ouders kunnen UHT in gebreke stellen als een wettelijke beslistermijn wordt overschreden. Mede door de inzet van gedeeltelijke geautomatiseerde afdoening en verbetering van de werkprocessen, zijn achterstanden ingelopen en neemt UHT in 95% van de gevallen binnen de wettelijke termijn van 10 weken een besluit op de ingebrekestelling. In 95% van de gevallen betaalt UHT binnen de wettelijke termijn van 16 weken de verschuldigde dwangsom. De verwachting is dat UHT ingebrekestellingen blijvend kan afdoen binnen de wettelijke termijn. Daarvoor is vereist dat de instroom blijft overeenkomen met de beslis capaciteit en dat UHT permanent kan blijven beschikken over de geautomatiseerde afdoening van een deel van de ingebrekestellingen.

Tabel 1.8 Ingebrekestellingen

IGS	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	T1* 2023
Aantal ingediend	7.208	3.544	4.083	5.004

* vanaf 2023 rapporteren we per viermaandsperiode i.p.v. kwartaal. Concreet zijn er in april 2023 906 IGS-en ingediend.

Er is tot nu toe (peildatum 30 april 2023) ruim 25 miljoen euro aan dwangsommen IGS uitgekeerd.

Beroep niet-tijdig beslissen (BNTB)

De instroom van BNTB's is in de afgelopen periode onveranderd hoog. De meeste BNTB's zien nog steeds op de integrale beoordeling, maar in toenemende mate richten beroepen niet-tijdig zich ook op bezwaar en werkelijke schade.

Tabel 1.9 Beroepen niet-tijdig beslissen

BNTB	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	T1* 2023
Aantal ingediend	703	1184	1155	1583

* vanaf 2023 rapporteren we per viermaandsperiode i.p.v. kwartaal. Concreet zijn er in april 2023 269 BNTB's ingediend.

Er is tot nu toe (peildatum 30 april 2023) op BNTB voor ruim 4,8 miljoen euro (IB), ruim 2,3 miljoen euro (bezwaar) en 3.300 euro (CWS) aan dwangsommen uitgekeerd. In totaal ruim 7,1 miljoen euro.

Op 9 mei 2023 is de Kamer per brief¹¹ geïnformeerd over jurisprudentie over de beslistermijnen en het doel van het kabinet om daar van de rechter duidelijkheid over te krijgen. Zo is zeer recentelijk op 19 mei 2023 door de rechtbank Den Haag wederom een uitspraak gedaan in lijn met de rechtbank Midden-Nederland, maar afwijkend van de lijn die is gehanteerd door de rechtbanken Rotterdam en Amsterdam. Dit onderstreept wederom het belang om duidelijkheid te verkrijgen van de hoogste bestuursrechter. Zoals toegezegd wordt de Kamer nader geïnformeerd over het vervolg van deze rechtszaken zodra daar meer over bekend is.

Inhoudelijke beroepsprocedures

Op 30 april 2023 waren 118 inhoudelijke beroepen aanhangig. Het gaat om uiteenlopende beroepen tegen beschikkingen in het kader van de eerste toets, de integrale beoordeling en werkelijke schade. Beroepsgronden richten zich onder meer tegen afwijzing compensatie c.q. geen gedupeerdheid, de hoogte van de toegekende compensatie en/of de berekening daarvan,

¹¹ Kamerstukken II 2022/23, 2023D18936

afwijzing eerste toets en de hoogte van CWS compensatie(berekening) of afwijzing werkelijke schadeverzoek.

Tabel 1.10 Inhoudelijke beroepsprocedures

	30 sep 2022	30 dec 2022	30 apr 2023
Aantal ingediend	61	90	118
Aantal uitspraken	0	5	15
(kennelijk) gegrond	0	2	4
(kennelijk) niet-ontvankelijk	0	2	3
(kennelijk) ongegrond	0	1	8
Overig (ingetrokken)	12	18	17

1.6. Dossiers

Het verstrekken van dossiers aan ouders en hun gemachtigden is belangrijk voor het financiële, maar ook het emotionele herstelproces. Zoals in voorgaande voortgangsrapportages gemeld, heeft UHT zich de afgelopen periode ingezet om verschillende type dossiers sneller en beter afgestemd op de behoeften van ouders en advocaten te leveren. Afgelopen mei heeft hierover een werksessie plaatsgevonden met leden van de werkgroep toeslagenadvocaten.

Verbeteren/versnellen dossierverstrekking

Veel ouders en hun gemachtigden hebben een dossier nodig voor het herstelproces. Door de eerdere prioritering van bezwaar- en CWS-dossiers (en dossiers in urgente gevallen) lukt het UHT om deze dossiers binnen de hiervoor wettelijke termijnen te verstrekken, namelijk vóór de hoorzitting met de BAC c.q. het toelichtingsgesprek met CWS. Helaas is er wel sprake van een achterstand in het verstrekken van de hersteldossiers. Zoals in de aanbiedingsbrief gemeld zijn in de vorige voortgangsrapportage maatregelen aangekondigd om eind 2023 de achterstanden op de verstrekking van hersteldossiers te hebben weggewerkt. Ook kunnen met deze maatregelen bezwaar- en CWS-dossiers sneller worden verstrekt. Voorwaardelijk hiervoor is de inzet van software om dossiers sneller te lakken en te controleren, zodat voorkomen kan worden dat privacygevoelige informatie van derden openbaar wordt. De verwachting is dat deze software eind derde kwartaal 2023 beschikbaar komt. Deze planning is afhankelijk van een aantal onzekerheden die inherent zijn aan een aanbestedingstraject en het feitelijk uitrollen van deze software. Als de laksoftware volgens planning beschikbaar komt, is de prognose dat eind 2023 de huidige achterstand op hersteldossiers is weggewerkt. De verwachting voor het wegwerken van de werkvoorraad van bezwaar- en CWS-dossiers is eind eerste kwartaal van 2024. In de aanbiedingsbrief bij deze voortgangsrapportage wordt nader ingegaan op mogelijke verbeteringen en versnellingen rondom het opleveren van dossiers.

Tabel 1.11 Werkvoorraad dossierteam per type dossier

Proces	Dossiertype	Werkvoorraad dossierteam	Dossiers afgehandeld jan.-apr. 2023
Integrale beoordeling	Hersteldossier	609	65
Bezwaar	Bezwaardossier	132	754
CWS	CWS-dossier	14	202
Totaal		755	1.012
Algemeen			
<i>Persoonlijk dossier/samenvattingen</i>		3773	43

Pilot Hersteldossier

Het hersteldossier is in het leven geroepen als alternatief voor het persoonlijk dossier, nadat uit onderzoek naar het persoonlijk dossier eind januari 2022 was gebleken dat ouders hier ontevreden over zijn. De pilot hersteldossier is geëvalueerd (door Motivaction, eind januari 2023) en hieruit blijkt dat deze vorm van hersteldossier geen panklare oplossing biedt voor het herstel van het vertrouwen van de ouder en het persoonlijke dossier biedt dat evenmin. Naar aanleiding van de pilot worden verschillende scenario's uitgewerkt om ouders sneller en beter inzage te geven in hun dossier, waar ook een verbeterde samenstelling van het hersteldossier onderdeel van uitmaakt. U wordt hier in de volgende VGR verder over geïnformeerd.

Samenstelling hersteldossiers

Het hersteldossier vormt de basis voor de integrale beoordeling, bezwaar en CWS en wordt opgeslagen op één locatie. Deze locatie is ook voor de bezwaar en CWS teams bereikbaar. Voor de behandeling van een bezwaar of CWS-verzoek wordt dan ook gebruik gemaakt van de beschikbare informatie uit het hersteldossier aangevuld met relevante stukken, zoals het bezwaarschrift van de ouder en de zienswijze van UHT.

UHT heeft de afgelopen tijd medewerkers aangenomen die helpen bij het samenstellen van het hersteldossier dat door de PZB'er gebruikt kan worden bij de integrale beoordeling. De PZB'er hoeft dan zelf geen dossier meer samen te stellen. De kwaliteit en overzichtelijkheid van het dossier is hierdoor sterk verbeterd, omdat dit veel systematischer gebeurt. Daarnaast wordt met een verschillenanalyse tussen de verschillende typen dossiers de inhoud van het hersteldossier beter afgestemd op de processen én op de informatiebehoefte van ouders en advocaten. Hiervoor is UHT ook in gesprek met de werkgroep Toeslagenadvocaten en hebben in mei 2023 reeds twee sessies plaatsgevonden om de samenstelling van het hersteldossier te bespreken.

2. Integraal herstel

Naast financiële compensatie en ondersteuning bij het oplossen van schulden hebben gedupeerden vaak behoefte aan ondersteuning op andere terreinen om een nieuwe start te kunnen maken. In dit hoofdstuk gaan we onder meer in op de ondersteuning bij emotioneel herstel en op de ondersteuning door de gemeenten op de vijf leefgebieden: financiën, wonen, zorg, gezin en werk.

2.1. Emotioneel herstel

Initiatieven van ouders, jongeren en kinderen

Conform de motie Paul c.s.¹² is in maart 2023 een traject afgerond waarin een werkwijze is ontwikkeld voor steun aan initiatiefnemers (onder gedupeerden) met een sociaal-maatschappelijk, cultureel of kunstzinnig initiatief zoals een theaterstuk. De focus van deze werkwijze ligt op het uitwerken van een idee tot een initiatief en het aanvragen van ondersteuning hiervoor, bijvoorbeeld in de vorm van algemene begeleiding, hulp bij het vinden van financiering en toegang tot expertise. Zeventien initiatiefnemers, experts en diverse samenwerkingspartners hebben in dit ontwerptraject samengewerkt. Parallel aan het ontwerptraject is aan tien initiatiefnemers steun geboden vanuit het ministerie. Bij twee initiatieven is gebruik gemaakt van de expertise van een initiatiefcoach. Het bieden van deze steun is een manier om aan te sluiten bij de energie en regie van de initiatiefnemers, waarmee zij richting geven aan hun emotioneel herstel.

De landelijke organisatie van lotgenotencontact via de lotgenotenlijn wordt in 2023 voortgezet. De medewerkers bieden een luisterend oor en erkenning. Om ook lokaal lotgenotencontact te bevorderen zullen in samenwerking met de VNG contacten gelegd worden met lokale organisaties en gemeenten en wordt er gesproken met gedupeerde inwoners die hier ideeën voor hebben. Hierbij wordt achterhaald welke uitdagingen en successen zij hebben ervaren in het opzetten van lotgenotencontact én waarin zij nog ondersteuning nodig hebben. Deze verkenning moet in Q2 2023 tot verdere planvorming leiden en hieruit moet blijken wat eventuele knelpunten zijn bij het organiseren van de lokale lotgenotencontacten en hoe deze kunnen worden opgelost.

In het verleden heeft een aantal ouders actief meegedacht met de hersteloperatie en de herijking daarvan in 2021. In navolging hierop, worden zo'n 25 ouders het komend jaar opnieuw gevraagd om op een aantal onderwerpen mee te denken door middel van georganiseerde bijeenkomsten en interviews, bijvoorbeeld over lotgenotencontact en maatschappelijk herstel. De verwachting is dat dit niet alleen bijdraagt aan de kwaliteit van dienstverlening, maar ook aan het emotionele herstelproces van ouders.

Emotioneel herstel voor kinderen en jongeren

Ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage is conform planning de volgende voortgang te melden:

- 40.915 kinderen en jongeren hebben een erkenningsbrief ontvangen (peildatum 30 april).
- De website kindregelingvoorjou.nl is gelanceerd. Sinds lancering in begin februari hebben ruim 21.000 (peildatum 30 april) unieke bezoekers de site bezocht.
- Met jongerenparticipatiebureau Diversion is een participatietraject voor getroffen jongeren gestart om het hulpaanbod en de toeleiding naar hulp samen met jongeren te toetsen en waar nodig te verbeteren.
- Geldfit is gestart als doorverwijzer voor financiële vraagstukken van getroffen jongeren.
- De marktconsultatie voor de E-health app is afgerond. De inkoop van aanbod zal binnenkort worden opgestart.

¹² Kamerstukken II, 2021/22, 31066, nr. 1042.

- Samen met jongeren en betrokken organisaties is geconstateerd dat het bestaande aanbod voor de maatschappelijke diensttijd (MDT) over het algemeen goed passend is voor de doelgroep.
- Samen met OCW en het Cultuur Participatiefonds wordt momenteel een subsidieregeling opgezet voor culturele activiteiten voor kinderen. Het aanbod wordt momenteel uitgewerkt. Er wordt gebruik gemaakt van de subsidiegrondslag van OCW.
- Op de website kindregeling voor jou en in de informatiebrief voor kinderen van gedupeerde ouders wordt inmiddels actief opgeroepen om gebruik te maken van gemeentelijke brede ondersteuning.

2.2. Intensieve hulp

Het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) helpt aanvullend op de brede ondersteuning die gemeenten bieden voor ernstig gedupeerden die in hun herstel vastlopen en behoefte hebben aan maatwerkoplossingen. Inmiddels worden 246 gedupeerden met multiproblematiek bijgestaan door IPW. Gemeenten en het ondersteuningsteam voor ouders in het buitenland (OTB) weten IPW goed te vinden. De samenwerking tussen IPW, het Ministerie van Financiën en de VNG is geïntensiveerd. De VNG en IPW hebben gemeenten geïnformeerd over de rol een aanpak van IPW en ontwikkelingen hierin. Op de website van zowel IPW als VNG zijn veelgestelde vragen met antwoorden geplaatst ter informatie voor gemeenten en ouders. Daarnaast heeft de VNG gemeenten geïnformeerd via de nieuwsbrief en zijn er (be)sprekuren georganiseerd over IPW waar zij zelf ook bij aansloten.

De doorbraaktafel is van start gegaan. Dit is een casuïstiektafel onder leiding van IPW om maatwerkoplossingen voor gedupeerden met multiproblematiek snel en samen voor elkaar te krijgen. Het kernteam van de doorbraaktafel bestaat uit de VNG, het Ministerie van Financiën en het Brede Hulpteam (BHT). Per casus kunnen partijen uit de zgn. tweede schil aansluiten als dat nodig is, zoals gemeenten, SBN en op termijn ook gedupeerden zelf. Casussen kunnen door zowel het kernteam als de tweede schil aangedragen worden. Deze geformaliseerde samenwerkingsstructuur zorgt ervoor dat sneller tussen de ketenpartners geschakeld kan worden en dat gedupeerden efficiënter geholpen worden.

2.3. Ondersteuning op de vijf leefgebieden door gemeenten

(Mogelijk) gedupeerde ouders en kinderen die vallen onder de kindregeling, ontvangen van gemeente – als ze dat willen - brede ondersteuning op de vijf leefgebieden financiën, wonen, zorg, gezin en werk. De VNG inventariseert in de periode 2022-2023 in het eerste en derde kwartaal bij gemeenten de stand van zaken van de lokale hersteloperatie¹³. De enquête¹⁴ van Q1 2023 had een respons van 247 gemeenten. Deze gemeenten vertegenwoordigen 90% van de (mogelijk) gedupeerde ouders die ingeschreven stonden bij een gemeente, of daar woonachtig waren.

Samenvattende analyse

- Over de gehele populatie wenst ruim 20% van de aangemelde ouders brede ondersteuning.
- Er is sprake van een toename van het aantal ouders met multiproblematiek. Gemiddeld betreft 60% van de huidige vragen aan gemeenten meervoudige problematiek. Dat was 41% in de vorige meting.
- Gemeenten ervaren een forse toename van verzoeken om financiële ondersteuning in relatie tot huisvesting, zorgkosten en onderwijs. Gemeenten noemen de lange doorlooptijden bij het financieel herstel als oorzaak van deze toename. Alleen wanneer deze verzoeken bijdragen aan het realiseren van een nieuwe start, kunnen gemeenten hieraan vanuit de Wet voldoen.

¹³ De enquête van Q1 2023 heeft peildatum 14 maart 2023.

¹⁴ Een uitgebreide terugkoppeling van de enquête is terug te lezen op: <https://vng.nl/nieuws/stand-van-zaken-brede-ondersteuning-hersteloperatie>

- Gemeenten ervaren in vergelijking met de meting van september 2022 meer druk op hun uitvoeringsorganisaties. Die druk, zo blijkt uit de enquête, hangt behalve met de lange trajecten voor financieel herstel ook samen met een toename van vragen van nieuwe en al bekende ouders en kinderen, en een toename van het aantal ouders met multiproblematiek. Ouders (en kinderen) melden zich ook vaker bij gemeenten met aanvullende of nieuwe behoeften rond hun herstel. Deze ontwikkeling sluit aan bij de signalen die de VNG ontvangt vanuit gemeenten. Gemeenten ervaren ook dat de toon en houding van ouders en kinderen in contact met gemeenten verhardt.

Knelpunten bij brede ondersteuning

- Door de aanhoudende krapte op de woningmarkt kunnen gemeenten bij hulpvragen op het gebied van huisvesting regelmatig geen passende ondersteuning bieden. Grote gemeenten, waar gemiddeld genomen veel (mogelijk) gedupeerde ouders en kinderen wonen, ervaren deze knelpunten logischerwijs het meest.
- Gemeenten ervaren vaker knelpunten bij het bieden van brede ondersteuning aan ouders, kinderen en hun gezinnen (83% van de gemeenten). Gemeenten nemen hierbij een verschuiving waar van de hulpvraag: van psychosociaal naar materieel.
- Gemeenten zien dat ouders zich steeds vaker richting hen wenden voor steun of hulp als het financieel herstel lang(er) op zich laat wachten. Gemeenten zoeken daarom naar meer inzicht in het integraal beoordelingsproces van individuele ouders om hulp zo optimaal mogelijk en op maat aan te bieden. Ze vragen om meer samenwerking met UHT en een voor ouders transparant financieel beoordelingsproces, zodat ouders beter kunnen worden geïnformeerd en bijgestaan.
- Gemeenten geven aan dat een groep ouders het geduld en vertrouwen in de hersteloperatie heeft verloren. Ze maken zich zorgen over deze ontwikkeling en onduidelijkheden die ouders in het herstelproces ervaren en nemen waar dat het vertrouwen in overheid verder afneemt naarmate het financieel en emotioneel herstel langer duurt. Om die reden worden verschillende maatregelen getroffen om het proces van integrale beoordeling te verbeteren en te versnellen, waarover u in de vorige VGR bent geïnformeerd.
- Een toenemend aantal gemeentes wil op een andere manier worden bijgestaan door de landelijke hersteloperatie. Ze zoeken bijvoorbeeld vaker (48% nu, was 17% in 2022) naar meer duidelijkheid op het gebied van de herstelregelingen en uitgangspunten voor de brede ondersteuning. Dit hangt samen met de toename van ouders die zich melden bij gemeenten met gerichte verzoeken rond brede ondersteuning (fysieke middelen). Gemeenten zijn veel tijd kwijt aan het geven van uitleg over wat de brede ondersteuning inhoudt, wat de werkwijze is en welke uitgangspunten daarbij horen. Ouders accepteren die uitleg niet altijd. Daarom zet de VNG samen met UHT, ketenpartners en oudervertegenwoordigers actief in op de communicatie over wat brede ondersteuning inhoudt.

De VNG voert de komende periode bij een beperkt aantal gemeenten op dossierniveau onderzoek uit naar de invulling en uitvoering van plannen van aanpak voor ondersteuning van individuele ouders. Daarnaast zal een beperkte kwantitatieve steekproef worden uitgevoerd naar de invulling van de brede ondersteuning.

Om ouders, gemeenten en stakeholders optimaal te begeleiden heeft de VNG meerdere trainingen, opleidingen, (be)sprekken en contactmomenten gerealiseerd: Regiobijeenkomsten over de jaarverantwoording aan financieel professionals van gemeenten, wekelijkse besprekken over actuele onderwerpen voor beleidsadviseurs en uitvoerend professionals, opleidingsdagen voor nieuwe en ervaren gemeentelijke medewerkers in de uitvoering over de brede ondersteuning en reguliere overleggen met diverse stakeholders om actuele ontwikkelingen in de hersteloperatie te bespreken en ervaringen uit te wisselen. Tot slot organiseert de VNG trainingen voor serviceteammedewerkers van UHT, PZB'ers en gemeentelijke medewerkers in de uitvoering om inzicht te bieden in elkaars werkveld en in wat brede ondersteuning op de vijf leefgebieden

inhoudt. Daarmee krijgen ouders die brede ondersteuning wensen van alle partijen dezelfde informatie met heldere verwachtingen.

Wijziging Specifieke uitkeringen (Spuk)

Met de inwerkingtreding van de Wet hersteloperatie toeslagen (november 2022) is de doelgroep voor de brede ondersteuning uitgebreid met kinderen, pleegkinderen en voormalig pleegkinderen die in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. In navolging van de inwerkingtreding van de aanvullende Wet Hersteloperatie Toeslagen, wordt in 2023 de Specifieke uitkering (Spuk) herzien, waardoor onder andere ex-toeslagpartners en nabestaanden van gedupeerden in aanmerking kunnen komen voor brede ondersteuning.

Gemeenten geven op dit moment meerdere signalen af dat de normbedragen in de Spuk voor plan van aanpak, nazorg, driegesprek en de staffels voor gemeentelijk uitvoeringskosten, niet langer overeenkomen met de kosten die gemeenten maken. Dat komt omdat de doelgroep veel groter is dan voorzien bij het eerste kostenonderzoek, de hersteloperatie voor gemeenten langer duurt dan was voorzien, en ondersteuningstrajecten voor ouders meestal niet afgerond kunnen worden zolang ouders nog niet financieel gecompenseerd zijn door UHT. Gemeenten moeten bovendien met de komst van de nieuwe doelgroepen verder opschalen. Tussen de VNG en het ministerie van Financiën is de afspraak gemaakt een (kostprijs)onderzoek uit te voeren met het oog op een eventuele aanpassing van de normbedragen in de Spuk. Aan het einde van 2023 zal dit onderzoek afgerond zijn.

Inzet van ervaring van ouders

Conform de motie Inge van Dijk c.s.¹⁵ wordt onderzocht hoe ouders die het proces doorlopen hebben gemeenten kunnen ondersteunen in de hulp aan andere gedupeerde ouders. Samen met de VNG is een groep ouders en gemeenten benaderd om vanuit hun kennis en ervaring mee te denken hoe gedupeerde ouders beter ondersteund kunnen worden, waarbij ook zal worden onderzocht welke voorwaarden en behoeften er zijn binnen de gehele herstelketen. In de volgende Voortgangsrapportage zal worden toegelicht hoe verder opvolging wordt gegeven aan de motie.

Driegesprekken

Het driegesprek tussen ouder, gemeente en UHT is een persoonlijke benadering die kan bijdragen aan het herstelproces van de gedupeerde ouder en daarmee een nieuwe start. Begin 2023 is de pilot driegesprek afgerond. Doel hiervan was om meer inzicht te krijgen in de toegevoegde waarde voor ouders en de operationele impact van de driegespreken te toetsen. In de pilot zijn 30 driegesprekken gehouden in een zestal gemeenten van verschillende omvang, deels na de eerste toets en deels bij aanvang van de integrale beoordeling. De belangrijkste uitkomsten van de pilot:

- Het driegesprek vormde een moment voor fysieke excuses vanuit UHT richting de ouders. Ouders voelden zich erkend, gezien en gehoord door de insteek van het driegesprek.
- Het gesprek na de eerste toets bleek niet aan de behoeften van ouders te voldoen. Het vooruitzicht van contact met UHT wekte verwachtingen bij ouders over het proces die niet ingewilligd konden worden. Een driegesprek heeft geen invloed op de plek in de wachtrij.
- Medewerkers van UHT en gemeenten konden samen een goede voorbereiding treffen met een aanvullende rolverdeling. Het opzetten van een driegesprek duurde door de gekozen opzet tijdens de pilot langer van verwacht. De lessen daarvan zijn meegenomen in de uitrol van het driegesprek.

Op basis van de resultaten van de evaluatie is gebleken dat de gesprekken bij aanvang of afronding van de integrale beoordeling het meest waardevol zijn voor gedupeerde ouders. Deze vorm wordt daarom landelijk uitgerold. Momenteel wordt de eerste fase van de landelijke uitrol geïmplementeerd. Hiervoor zijn twee teams van PZB'ers op de locaties Rotterdam en Groningen opgeleid in het voeren van driegesprekken. Er is door beide teams positief gereageerd op de

¹⁵ Kamerstukken II, 2022/23, 36151, nr. 26.

training en de voorbereiding richting het driegesprek. De overige herstelteams met PZB'ers worden gedurende mei en juni opgeleid. De VNG heeft de voorbereidingen richting brede ondersteuners bij gemeenten afgerond. De handreiking voor het driegesprek is gereed, in de VNG regiobijeenkomsten komt het thema driegesprek aan bod en er is een (be)spreekuur georganiseerd. De prognose is dat de volledige implementatie per 1 juli 2023 kan worden afgerond. Een aandachtspunt hierbij blijft het tempo waarin nieuwe medewerkers bij UHT en gemeenten worden aangetrokken (zie ook H5.1); dit kan impact hebben op de snelheid van de implementatie.

2.4. Ouders in het buitenland

Op dit moment ondersteunt het Ondersteuningsteam voor ouders in het Buitenland (OTB) circa 520 gezinnen in het buitenland. Naast ondersteuning op de vijf leefgebieden, ondersteunt OTB ook bij een terugkeer naar Nederland. Ongeveer een kwart van de gezinnen in het buitenland heeft aangegeven een concrete terugkeerwens te hebben. We zien het aantal ouders dat bij UHT heeft aangegeven hulp van OTB te willen de afgelopen maanden licht groeien.

Huisvesting

In het debat van 7 maart 2023 is toegezegd dat er wordt gekeken of ouders in het buitenland zich kunnen inschrijven bij een woningcorporatie in Nederland. In de praktijk zijn er geen obstakels voor ouders om zich aan te melden bij een woningcorporatie. Wanneer er zich knelpunten voordoen bij afzonderlijke woningcorporaties of gemeenten slaagt OTB er meestal in deze op te lossen. Indien nodig helpt de VNG hierbij door contact op te nemen met lokale woningcorporaties en met gemeenten als dat nodig is. Ook zijn er de afgelopen tijd afspraken met woningcorporaties gemaakt over complexe of urgente situaties. Ondanks de huidige krapte op de woningmarkt, is het OTB gelukt om 35 gezinnen te ondersteunen bij de terugkeer naar Nederland. Voor ouders die terugkeren wordt de verhuizing geregeld en betaald. Er is voor 21 personen (9 gezinnen) een reis terug naar Nederland geboekt (vlieg- of treinreis) en er zijn 12 verhuizingen uitgevoerd (zowel over de weg als over zee). De komende maanden staan 15 verhuizingen gepland. Betrokken ouders zijn zeer tevreden over deze ondersteuning. De verhuizing zelf wordt beoordeeld met een ruime 9.

Omdat er veel mensen op zoek zijn naar een woning kan het lang duren om via een nieuwe inschrijving woonruimte te vinden. Daarom wordt er ook gekeken naar andere manieren om ouders te ondersteunen bij het vinden van woonruimte. Zo kan voor ouders in het buitenland die eerder in een sociale huurwoning hebben gewoond worden gekeken of de woonduur of inschrijftijd kan worden hersteld door de corporatie. Steeds meer corporaties werken hieraan mee.

Begin mei is, onder andere naar aanleiding van de motie Kat c.s.¹⁶, overleg gevoerd met verschillende Belgische (overheids-)instanties en andere stakeholders over de hersteloperatie. Het doel van dit overleg was het vergroten van het begrip en kennis over de toeslagenproblematiek en de gevolgen voor ouders in België, en te verkennen wat deze organisaties kunnen doen om ouders te helpen. De gesprekken verliepen zeer positief. Er was van Belgische zijde grote bereidwilligheid om mee te denken en bij te dragen aan oplossingen om gedupeerde ouders te helpen. Er zijn afspraken gemaakt om tot tijdelijke pauzering te komen bij het innen van opeisbare schulden, in afwachting van de afwikkeling van schulden door SBN. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt. Bovendien worden er stappen gezet om vergelijkbare gesprekken te voeren met Duitsland en het Verenigd Koninkrijk en zullen we waar nodig via ambassades contacten leggen met buitenlandse partijen. De Kamer wordt middels volgende voortgangsrapportages op de hoogte gehouden van de voortgang op dit punt.

¹⁶ Kamerstukken II, 2022/23, 31066, nr. 1185

2.5. Juridische bijstand voor ouders

Sinds 1 maart 2021 kunnen gedupeerde ouders op basis van de Subsidierегeling rechtsbijstand herstelregeling kinderopvangtoeslag in aanmerking komen voor kosteloze rechtsbijstand via de Raad voor Rechtsbijstand.

Tabel 2.1 Subsidierегeling Juridische bijstand

Categorie	27 sept 2021	2 dec 2021	31 mrt 2022	30 jun 2022	30 sept 2022	13 jan 2023	4 mei 2023
Aantal ouders aangemeld	2.651	3.261	4.712	5.767	6.736	7.916	9.401
Aantal advocaten aangemeld	255	264	269	231	295	303	309
Aantal ouders gekoppeld aan een advocaat	2.324	2.956	4.271	5.240	6.103	7.301	8.689
Aantal ouders nog niet gekoppeld aan een advocaat	188	140	218	252	319	256	298
Aantal ouders niet gekoppeld aan een advocaat (anders opgelost)	139	165	223	275	314	359	414

Het herijkingsproces van de subsidierегeling herstelregeling kinderopvangtoeslag is gestart met de Raad voor Rechtsbijstand, de Nederlandse Orde van Advocaten en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het streven is om de geactualiseerde regeling gereed te hebben per 1 juli 2023.

2.6. College voor de rechten van de mens

Ouders die het vermoeden hebben gediscrimineerd te zijn, kunnen terecht bij het College voor de Rechten van de Mens. Het College oordeelt vervolgens of Toeslagen in strijd met de gelijke behandelingswetten heeft gehandeld. Het totaal aantal klachten staat op ongeveer 70. De eerste twee individuele klachten zijn op zitting behandeld. Het vervolg van deze zaken is nog niet duidelijk. Wanneer er meer duidelijk is over het vervolg van deze of andere zaken, zult u hier middels een latere VGR over worden geïnformeerd.

3. Aanvullende regelingen

Naast de regelingen voor gedupeerde aanvragers van een kinderopvangtoeslag zijn er ook regelingen voor andere groepen die geraakt zijn door de problemen met de kinderopvangtoeslag of andere toeslagen.

3.1. Kindregeling

Voortgang uitbetaling steun in de rug

De voortgang van de uitbetaling van de financiële tegemoetkoming verloopt conform planning. Op peildatum 30 april 2023 zijn 36.872 startbrieven verstuurd aan ouders, 40.915 beschikkingen verstuurd aan kinderen, en hebben 25.303 kinderen een tegemoetkoming ontvangen. De planning voor het tweede kwartaal van 2023 is dat een grote meerderheid van de kinderen die op 30 april 2023 bekend zijn, hun beschikking krijgen voor de start van de zomervakantie op 8 juli 2023. Een aantal van ca. 4.000 kinderen kent een bijzondere situatie waardoor beschikken voor de zomer nog niet zeker is. Het gaat dan bijvoorbeeld om ontbrekende adresgegevens, het onder bewindvoering staan of er (nog) geen Nederlands burgerservicenummer (bsn) is in verband met verblijf in het buitenland. Het moment van uitbetalen is afhankelijk van het moment dat het rekeningnummer wordt doorgegeven. De kindregeling blijft ook daarna nog doorlopen voor kinderen van ouders die na deze datum als gedupeerde worden erkend.

Het afgelopen kwartaal zijn twee knelpunten naar voren gekomen rondom de kindregeling. Allereerst bleek dat er een groep kinderen in het buitenland was die recht heeft op de kindregeling, maar problemen had deze aan te vragen omdat zij geen (bsn) hadden. Gedupeerde kinderen in het buitenland die geen bsn hebben, kunnen dat nu ook aanvragen zodat zij gebruik kunnen maken van de kindregeling. Voor de uitvoering van de kindregeling voor kinderen in het buitenland die op 30 april 2023 in beeld waren, heeft UHT de planning om ook hen voor de zomer een beschikking te sturen.

Het tweede knelpunt betreft de uitvoering van de kindregeling voor kinderen die niet bij hun ouders wonen. Bij kinderen die nog minderjarig zijn, moet UHT de wettelijk vertegenwoordiger(s) aanschrijven voor het doorgeven van het rekeningnummer waarop de tegemoetkoming kan worden overgemaakt. Voor kinderen die bij hun biologische ouders wonen, gaat UHT er van uit dat die ouders de wettelijk vertegenwoordiger zijn van hun kind, zodat uitvoering van de kindregeling voortvarend kan plaatsvinden. Bij kinderen die op een ander adres staan ingeschreven heeft UHT voorzichtigheidshalve de kindregeling gepauzeerd om eerst uit te zoeken wie de wettelijk vertegenwoordiger is. Een ander woonadres kan een vermoeden geven dat sprake is van uithuisplaatsing of gezagsbeëindiging, maar UHT heeft op dit moment nog geen beschikking over deze gegevens. Een zorgvuldige benadering van kinderen die niet bij de eigen ouders wonen is van belang om rekening te houden met de gevoelens van zowel ouders als kinderen, zoals ook opgemerkt is door het lid Omtzigt in het debat van 29 maart 2023 over de Tijdelijke wet uitwisseling persoonsgegevens UHP KOT. Op dit moment wordt gewerkt aan een mogelijkheid voor UHT om gegevens op te vragen over de wettelijke vertegenwoordiging van kinderen die niet meer bij hun ouders wonen, zodat ook voor hen de uitbetaling van de kindregeling kan worden voortgezet. De verwachting is dat dit in september geregeld is. Ook al moeten deze kinderen door deze pauzering langer wachten op hun tegemoetkoming, toch wordt hiermee voorkomen dat een ander dan het rechthebbende kind zelf, de tegemoetkoming ontvangt. UHT zet er op in om ook deze kinderen zo snel mogelijk uit te betalen.

In de vorige voortgangsrapportage is een stand van zaken weergegeven over uitvoering van de Motie Kat c.s.¹⁷ die oproept tot het ontwikkelen van een schuldhulpverleningsaanbod voor jongeren met problematische schulden, dat aansluit bij bestaande bewezen effectieve interventies. De uitwerking van de motie betreft meerderjarige jongeren die onder de reikwijdte van de kindregeling vallen en ondanks de steun in de rug en brede ondersteuning door hun gemeenten nog kampen met problematische schulden. Het kabinet ziet net als de Kamer de noodzaak om deze jongeren te helpen. Een extra stap is nodig om hen te helpen een nieuwe start te kunnen maken. Aan de uitwerking hiervan wordt nog gewerkt. Omdat hiervoor ook afstemming en samenwerking nodig is met verschillende betrokken organisaties, wordt er naar gestreefd de Kamer voor het commissiedebat over de voortgangsrapportage op 29 juni 2023 nader te informeren.

3.2. Huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget

Op dit moment wordt nog gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoering van de regeling voor benadeelden rondom de huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget (HZK). Zoals eerder aan de Kamer gemeld, is de planning dat in het vierde kwartaal van 2023 gestart kan worden met de uitvoering van deze regelingen.¹⁸

3.3. Wetsvoorstel aanvullende regelingen hersteloperatie toeslagen

Op 28 april 2023 is het Wetsvoorstel Wet aanvullende regelingen hersteloperatie toeslagen aangeboden aan de Kamer met onder meer voorstellen voor regelingen voor ex-partners en hun kinderen en (voormalig) pleegkinderen, en nabestaanden van overleden gedupeerden en nabestaanden van overleden kinderen. Er wordt momenteel al volop gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoering van de regelingen uit dit wetsvoorstel. Zoals eerder gemeld aan de Kamer¹⁹ kan de uitvoering van de ex-partnerregeling van start in de loop van het derde kwartaal van 2023, indien de behandeling in Tweede en Eerste Kamer voor het zomerreces is afgerond. De uitvoering van de regeling voor nabestaanden kan dan naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 starten. De parlementaire autorisatie van de benodigde middelen voor deze regelingen geschiedt middels goedkeuring van de 1^e supplettoire begroting 2023 van het ministerie van Financiën, die reeds aan het parlement is aangeboden.

¹⁷ Kamerstukken II, 2022/23, 31066, nr. 1151.

¹⁸ Kamerstukken II, 2023/23, 31066, nr. 1175.

¹⁹ Kamerstukken II, 2023/23, 31066, nr. 1175.

4. Schuldenaanpak

Een belangrijk onderdeel van het financieel herstel is de schuldenaanpak. De schuldenaanpak voorkomt dat het compensatiebedrag dat gedupeerde ouders ontvangen opgaat aan direct opeisbare schulden en helpt op die manier gedupeerde ouders een nieuwe start te maken. De schuldenaanpak en bestaat uit regelingen voor publieke schulden, private schulden en ouders in een wettelijke schuldsaneringsregeling of buitengerechtigde schuldregeling.

4.1. Publieke schulden

Stand van zaken kwijtschelden publieke schulden

De kwijtschelding van publieke schulden van gedupeerde ouders verloopt volgens afspraak. Bij circa 95% van de gedupeerde ouders met een publieke schuld heeft de kwijtschelding van de schuld plaatsgevonden. De in de vorige voortgangsrapportage aangekondigde versnelling bij de Belastingdienst/Toeslagen (BD/T) is gerealiseerd, BD/T werkt nu op dagproductie binnenkomende verzoeken.

Organisatie	Aantal gepauzeerd Ouders en toeslagpartners		Waarvan gedupeerd met schulden bij organisatie		Waarvan kwijtgescholden ²		Kwijtscholden bedrag	
	31 dec 2022	30 april 2023	31 dec 2022	30 april 2023	31 dec 2022	30 april 2023	31 dec 2022	30 april 2023
BD&T	88.540	92.871	40.667	42.545	27.769	40.018	€ 195 mln.	€ 252 mln.
LBIO	267	250 ³	113	108	109	158	€ 143.000	€ 190.000
SVB	1.450	1666	661	766	617	705	€ 615.738	€ 677.041
CAK	17.591	18.039	10.947	11.266	9.525	9.836	€ 27,7 mln.	€ 28,5 mln.
CJIB	42.772	46.176	21.156	23.826	20.135	22.975	€ 6,7 mln.	€ 8,4 mln.
DUO	20.364	21.800	10.465	10.800	9.550	10.600	€ 301 mln	€ 313 mln.
UWV	5.839	6.348	3.157	3.480	3.128	3.452 ⁴	€ 9,3 mln	€ 9,9 mln.

Tabel 4.1 Stand van zaken publieke schulden (peildatum 30 april 2023). Toelichting:

1: Sommige (afgeronde) cijfers zijn bij benadering.

2: Voor sommige ouders worden de schulden niet volledig kwijtgescholden en deze cijfers zijn niet meegenomen in de aantallen. Sommige schulden zijn uitgesloten van kwijtschelden, zoals schulden die zijn ontstaan door misbruik of fraude, of schulden van na de peildatum van 31-12-2020. De ouders in deze kolom zijn volledig behandeld voor kwijtschelding.

3: Bij LBIO worden uitsluitend lopende zaken van het moment bijgehouden, die betrekking hebben op kwijtschelding. Het kan dat in een gepauzeerde zaak afbetaling heeft plaatsgevonden en geen kwijtschelding. Deze vervalt dan in de registratie.

4: 1.246 van de 3.452 vallen onder het zogeheten moratorium en vallen dientengevolge buiten de kwijtschelding aangezien de terugvordering betrekking heeft op schulden die betrekking hebben op perioden vanaf 1-1-2021.

Pauzering publieke schulden

Publieke schuldeisers hebben bijzondere aandacht voor stijgende of nieuwe schuldenproblematiek bij gedupeerden en zijn daar zeer zorgvuldig in door maatwerk, kwijtschelding, uitstel, betalingsafspraken e.d. waarbij ook verlenging van de pauzering een rol speelt. Een deel van de publieke schuldeisers signaleert dat inmiddels het overgrote deel van de door hen gepauzeerde publieke schulden buiten de reikwijdte van de schuldenregeling valt, en dus uiteindelijk niet kwijtgescholden zal worden, ongeacht gedupeerdheid. Publieke schuldeisers proberen daarom waar nodig en mogelijk maatwerk te leveren, afhankelijk van de situatie waarin de gedupeerde zich bevindt. De intentie van de gedifferentieerde pauzeknop is het minimaliseren van het risico van stapeling van schulden die niet worden kwijtgescholden. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van de betrokken publieke schuldeisers dat zo uniform mogelijk wordt gehandeld. Daarom zullen de publieke schuldeisers op het gebied van communicatie en benadering naar de burger de werkwijze met elkaar afstemmen. Het ministerie van Financiën coördineert dit en blijft monitoren of en zo ja hoe de publieke dienstverleners de gedifferentieerde pauzeknop inrichten en of dit voor ouders begrijpelijk blijft.

De omgang van publieke schuldeisers met betrekking tot de pauzeknop is op dit moment als volgt:

- Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), gemeenten en waterschappen: pauzeren geen publieke schulden die niet in aanmerking komen voor de kwijtschelding. Met het oog op het verjaringsrisico is het CJIB met ingang van oktober/november 2022 gestart met het invorderen van schulden die zijn ontstaan na 31-12-2020, dit is in de 11de en 12de voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer gemeld. Bij gemeenten en waterschappen werden de publieke schulden die niet in aanmerking kwamen voor kwijtschelding nooit gepauzeerd. Deze werkwijze wordt gecontinueerd.
- De Belastingdienst/Toeslagen, het Centraal Administratiekantoor (CAK) en het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) pauzeren voor *nieuwe aanmelders* geen publieke schulden die niet in aanmerking komen voor de kwijtschelding. Daarmee willen zij het risico op schuldenstapeling bij nieuwe aanmelders voorkomen. Voor de huidige gepauzeerde schulden van gedupeerden wijzigt niks.
- De Sociale Verzekeringsbank (SVB), de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO/inburgering), Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) leveren maatwerk aan de ouders die zich nu nog melden bij UHT. Dit betekent dat zij ouders wijzen op de mogelijkheden en risico's van het pauzeren van publieke schulden die uiteindelijk niet voor kwijtschelding in aanmerking komen. Op deze manier verlenen deze uitvoerders dienstverlening aan de ouders die passend is bij de situatie van deze ouders²⁰.
- DUO/onderwijs pauzeert alle publieke schulden, omdat het uitvoeringstechnisch niet mogelijk is om de schuld op te knippen tussen de periode waar de kwijtschelding wel en niet van toepassing is.

4.2. Private Schulden

Stand van zaken loket Private Schulden

Op dit moment heeft SBN 99% van de ingediende schuldenlijsten in behandeling. Circa 84% van de schuldenlijsten, na splitsen en samenvoegen, zijn geschikt. De doorloop- en wachttijden worden steeds korter, de voorraad van nog te behandelen zaken minimaliseert en ingediende schulden worden binnen 1 week in behandeling genomen.

Tabel 4.2 Stand van zaken uitvoering loket private schulden bij SBN (peildatum 30 april 2023)

	30 sept 2022	3 jan 2023	30 april 2023
Aantal mensen dat zich heeft gemeld	9.947	10.790	11.937
Aantal schuldenlijsten ingediend	18.912	21.754	25.102
Aantal schuldenlijsten in behandeling	9.645	20.744	24.823
Aantal schuldenlijsten na splitsen en samenvoegen*		17.540	21.501
Aantal schuldenlijsten geschikt	8.894	12.723	17.992
Aantal schuldenlijsten zonder betaling			4.222
Aantal schuldenlijsten met betaling			13.770
Aantal beschikkingen betaald	7.061	9.991	13.717

** Het aantal ingediende schuldenlijsten kan niet afgezet worden tegen het aantal beschikte schuldenlijsten omdat SBN regelmatig schuldenlijsten samengevoegd of splitst. Het doel is om schulden zo snel en goed mogelijk af te handelen en te beschikken.*

Bezwaar en Beroep

Op het totaal aantal beschikkingen (17.992) dat SBN heeft verzonden, is door gedupeerde ouders op 3,1% van deze beschikkingen een bezwaarschrift ingediend (peildatum: 30 april 2023). Uit een

²⁰ UWV en DUO/inburgering pauzeren alle publieke schulden en informeren de ouders over de voor- en nadelen van het pauzeren van schulden die niet voor kwijtschelding in aanmerking komen. De SVB pauzeert alleen publieke schulden die in aanmerking komen voor kwijtschelding, maar biedt de ouder wel de mogelijkheid om alle schulden te pauzeren.

analyse van de ingediende bezwaarschriften zijn vier hoofdcategorieën te onderscheiden waarvoor een ouder in bezwaar is gegaan, namelijk:

1. De hoofdsommen van leningen en kredieten worden niet (volledig) vergoed.
2. Informele schulden zonder een notariële akte of gerechtelijk vonnis.
3. Schulden die buiten de peildata van de regeling vallen (private schulden ontstaan tussen 1-1-2006 en 1-6-2021).
4. Geen sprake van een schuld, zoals omschreven in de private schuldenregeling.

In gemiddeld 9% van het bezwaar zijn ouders gedeeltelijk of volledig in het gelijk gesteld. Hoofdreden waarom ouders gedeeltelijk of volledig in het gelijk zijn gesteld ligt voornamelijk in het feit dat de beoordeling van de opeisbare hoofdsom niet altijd goed was en een zorgvuldiger formulering nodig was. De uitkomsten van deze bezwaarzaken gedeeld met de medewerkers van SBN, zodat zij hier in toekomstige beoordelingen rekening mee kunnen houden. Voor de uitkomsten van de (deels) gegronde bezwaren is een aanvullende werkinstructie geschreven en zijn webinars georganiseerd voor medewerkers van SBN. Dit lijkt te helpen aangezien de bezwaren op dit onderwerp zijn verminderd.

Er zijn 68 beroepszaken binnengekomen tegen de beslissing op bezwaar inzake de private schulden. Inmiddels heeft voor 6 beroepszaken een zitting plaatsgevonden en is één beroepszaak een uitspraak gedaan. Op 4 mei 2023 heeft de rechtbank Utrecht uitspraak²¹ gedaan in een zaak waarin een ouder vroeg om een informele schuld te betrekken bij de schuldenaanpak, terwijl die schuld niet was vastgesteld in een notariële akte of rechtelijke uitspraak. Deze eis is in de Wet hersteloperatie toelagen opgenomen om de schuldenaanpak uitvoerbaar te houden. De rechtbank heeft het beroep van de ouder ongegrond verklaard en aangegeven dat de overheid deze eis kan stellen, tenzij er zich eventuele bijzondere omstandigheden voordoen. Dat was in deze casus volgens de rechter niet het geval.

Tabel 4.3 stand van zaken bezwaren Loket Private Schulden (peildatum 30 april 2023)

	4 okt 2022	31 dec 2022	30 april 2023
Aantal ingediende	250	378	543
Aantal afgeronde	57	153	285
Aantal (deels) toegewezen	6	15	24
Aantal afgewezen	44	126	239
Aantal ingetrokken	7	12	22

Stand van zaken loket AI Betaalde schulden (peildatum 30 april 2023)

Bij het loket AI Betaalde Schulden van SBN kunnen gedupeerde ouders een aanvraag indienen voor schulden die zij hebben betaald met het ontvangen compensatiebedrag en die anders kwijtgescholden zouden zijn. In totaal hebben 1.726 ouders een aanvraag ingediend voor in totaal 7.957 aantal schulden. Daarvan zijn reeds 4.550 schulden beschikt (57%) en 1.626 schulden in behandeling (20%) door SBN.

Tabel 4.4 stand van zaken bezwaren Loket AI Betaal Schulden (peildatum 30 april 2023)

	4 okt 2022	31 dec 2022	30 april 2023
Aantal ingediende	NVT	8	106*
Aantal afgeronde	NVT	0	11
Aantal (deels) toegewezen	NVT	NVT	3
Aantal afgewezen	NVT	NVT	7
Aantal ingetrokken	NVT	NVT	1

*: Eind 2022 is SBN begonnen met de afhandeling van de aanvragen met als gevolg dat begin 2023 de mogelijkheid voor de ouder is om tegen het besluit van SBN in bezwaar te gaan. Deze bezwaarschriften worden binnen de wettelijke termijn opgepakt.

²¹ [ECLI:NL:RBMNE:2023:1899](https://ecli.nl/RBMNE:2023:1899), Rechtbank Midden-Nederland, UTR 22/4288 (rechtspraak.nl)

Schulden ouders buitenland

Doordat er in het buitenland geen moratorium geldt, gaan schuldeisers door met het innen van schulden bij ouders die in het buitenland wonen. Het OTB ondersteunt ouders bij het opstellen en indienen van de schuldenlijsten voor SBN. Ook kan OTB helpen bij het bemiddelen van ouders naar de juiste lokale instanties, en bij het treffen van betalingsregelingen en andere maatwerkoplossingen. Bovendien zijn er, in lijn met de motie Kat c.s.²², gesprekken gevoerd met SBN en buitenlandse schuldeisers, en acties in gang gezet om de aandacht voor ouders in het buitenland te verbeteren. Zo wordt onderzocht hoe de (juridische) mogelijkheid tot gegevensdeling aan buitenlandse schuldeisers kan worden verbeterd en er is input geleverd over de hersteloperatie en de schuldenaanpak voor een nieuwsbrief aan buitenlandse schuldeiser. SBN gaat de expertise binnen de eigen organisatie met betrekking tot schulden in het buitenland meer bundelen zodat de vragen terecht komen bij mensen met ervaring op dit terrein in plaats van versnipperd over alle medewerkers. Ook is er afgesproken dat schuldenlijsten vaker opgeknipt gaan worden indien er één of meerdere schuldeisers niet reageren.

Actieplan niet-gebruik Loket Private Schulden

In de vorige Voortgangsrapportage is toegelicht dat er gewerkt wordt aan beter bereik van het Loket Private Schulden. Momenteel kunnen de volgende resultaten worden gemeld:

- Belactie: ruim 50% van de gebelde ouders voeren de schuldenlijsten tijdens de belactie of later met hulp in. Tijdens de belactie wordt de ouder aangemoedigd ter plekke in te loggen in Schuldenwijzer. Er zijn weinig ouders die de belactie niet op prijs stellen (3%).
- Voornemen om deurbezoeken uit te breiden in samenwerking met gemeenten, te starten in de gemeente Rotterdam.
- In het aanvullend wetsvoorstel op de Wet hersteloperatie toeslagen is een toevoeging gedaan, zodat gegevensuitwisseling tussen de Koninklijk Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) en SBN kan worden gerealiseerd ten behoeve van een gecoördineerde landelijke aanpak van deurbezoeken.

4.3. Schuldregelingstrajecten (Wsnp/Msnp)

Om voor gedupeerde ouders in de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) of een minnelijke schuldsanering natuurlijke personen (Msnp) zo snel mogelijk hun wettelijk of minnelijk schuldentraject te beëindigen is een aparte Wsnp/Msnp regeling opgezet. Nieuwe aanvragen bij het loket worden momenteel binnen een dag opgepakt. Afhandeling vindt in de regel binnen de afgesproken acht weken plaats.

Tabel 4.5 Stand van zaken uitvoering Wsnp (peildatum 30 april 2023)

Wsnp	30 jun 2022	29 sept 2022	29 dec 2022	30 april 2023
Verificatielijsten ontvangen	582	622	645	697
Aantal beschikkingen verzonden	791*	841*	877*	936*
Aantal betalingen verricht	791	838	875	933
Aantal niet afgewikkelde dossiers binnen 8 weken totaal	1	1	0	0
Bedrag aan schulden betaald**	€ 26 mln	€ 28 mln	€ 29.6 mln**	€ 31.6 mln

* Aantal beschikkingen en betalingen is hoger dan het aantal verificatielijsten omdat hier ook beschikkingen tussen zitten voor aanvullende uitbetalingen.

** De kwijtscholden publieke schulden worden meegerekend in het overzicht van de kwijtschelding van publieke schulden.

²² Kamerstukken II, 2022/23, 31066, nr. 1183

Tabel 4.6 Stand van zaken uitvoering Msnp (peildatum 30 april 2023)

Msnp	30 jun 2022	29 sept 2022	29 dec 2022	30 april 2023
Schuldenlijsten ontvangen	1.095	1377	1422	1546
a. Waarvan schuldbemiddeling	849	906	935	1011
b. Waarvan saneringskrediet	246	471	487	535
Aantal beschikkingen verzonden	1.202	1519	1580	1728
Aantal betalingen verricht	1.109	1414	1476	1621
Aantal niet afgewikkelde dossiers binnen 8 weken totaal	1	0	0	0
Bedrag aan schulden betaald*	€21 mln.	€23 mln.	€24.6 mln.	€26.5 mln.

* De kwijtscholden publieke schulden worden meegerekend in het overzicht van de kwijtschelding van publieke schulden.

Schuldenregeling voor ouders in persoonlijk faillissement

Ouders die schulden hebben als gevolg van een persoonlijk faillissement kunnen zich melden bij UHT voor de schuldenaanpak.

Tabel 4.7 Ouders in persoonlijk faillissement (peildatum 30 april 2023)

Aantal ouders die zich gemeld hebben bij UHT met een persoonlijk faillissement	35
Aantal ouders die nog moeten worden vastgesteld als gedupeerden	8
Aantal ouders die zijn vastgesteld als gedupeerde	21
Waarvan 1: aantal faillissementen geheel afgewikkeld met volledige uitbetaling van het compensatiebedrag	6
Waarvan 2: aantal beëindigde faillissementen en dus geen behandeling	11
Waarvan 3: aantal nog te behandelen ouders met een persoonlijk faillissement	4

In een zeer klein aantal gevallen is bekend geworden dat het bedrag voor de schuldenaanpak waarschijnlijk niet volledig kan worden uitbetaald aan de ouders. Oorzaak hiervan is dat in die gevallen, naast persoonlijk faillissement, ook sprake is van hoge zakelijke schulden (zie toelichting in 4.4).

4.4. Ondernemers en zakelijke schulden

Ouders die ook ondernemer zijn

Een deel van de ouders dat gedupeerd is had ook een onderneming in de periode dat de problemen met de kinderopvangtoeslag speelden. Zij worden op eenzelfde wijze behandeld als andere ouders. Gedupeerde ouders met zakelijke schulden doorlopen zowel publiek als privaat in beginsel dezelfde schuldenroute als andere gedupeerden. Dat neemt niet weg dat er voor bepaalde groepen gedupeerden met zakelijke schulden bijzondere voorzieningen nodig zijn, zoals een speciaal team dat zich bezig houdt met gedupeerden met hoge zakelijke schulden.

Aanpak hoge zakelijke schulden

Tabel 4.7 geeft de voortgang weer van het speciale team dat is opgezet voor gedupeerden met hoge zakelijke schulden. Bij hoge zakelijke schulden (vanaf 50.000 euro of hoger) is het van belang dat rekening wordt gehouden met de staatssteungrenzen^[1] die de Europese Commissie hanteert. Het speciale team ondersteunt de gedupeerden bij het opstellen van de (vaak ingewikkelde) schuldenlijsten. Als de schuld omvang zodanig is, dat de zogenoemde de-minimisnormen kunnen worden overschreden, treft het team samen met de gedupeerde ouder zodanige voorzieningen dat de schuld conform de Wht kan worden afgewikkeld. Van de ongeveer 4400 gedupeerden met zakelijke schulden is bij 1031 sprake van hoge zakelijke schulden. De overige 3400 lopen via de normale schuldenroute net als alle andere gedupeerden. Inmiddels zijn de schulden van 538 van de 1034 gedupeerde ondernemers succesvol afgerond. Met name in situaties van hoge zakelijke schulden kunnen in enkele specifieke gevallen vragen rijzen over de

^[1] De hoogte van de grens verschilt per bedrijfstak.

verhouding met de Europese staatssteunregels. Vanuit het vertrekpunt dat zakelijke schuldenproblematiek ontstaan door problemen met de kinderopvangtoeslag opgelost moet worden, wil het kabinet tot een praktische oplossing komen.

Tabel 4.8 Stand van zaken team zakelijke schulden

	30 sept 2022	31 dec 2022	30 april 2023
Totaal aantal ondernemers met hoge zakelijke schulden	783	1031	1034
Aantal ondernemers afgerond	282	371	538
Aantal ondernemers niet bereikt/geen contactgegevens	223	168	104
Aantal ondernemers in behandeling bij centrale team	278	492	392

Inmiddels is gebleken dat er bij gedupeerde ondernemers – los van de omvang van de zakelijke schuld – behoefte is aan meer informatie en waar nodig ondersteuning bij de afwikkeling van de zakelijke schulden en de financiële situatie van de onderneming. Onder andere de Oudercommissie heeft hierop gewezen. Daarom wordt samen met SBN en de Belastingdienst gewerkt aan een voorziening om gedupeerden met een onderneming hierbij beter te ondersteunen. Daarbij zal zo veel mogelijk worden aangesloten bij de voorzieningen die het team zakelijke schulden biedt.

Informatie-uitwisseling Belastingdienst - Toeslagen

In lijn met de motie Inge van Dijk²³, ingediend naar aanleiding van het commissiedebat van 8 december 2022 waar gesproken is over de informatie die de overheid heeft over ondernemers, is onderzoek gedaan naar de gegevens waar de Belastingdienst de beschikking over heeft en die in het kader van de hersteloperatie relevant kunnen zijn, zoals in het kader van de vergoeding van aanvullende werkelijke schade. Het is logisch dat de overheid (de Belastingdienst en Dienst Toeslagen) deze gegevens zelf uitwisselt en de mensen niet belast met verzoeken om gegevens opnieuw aan te leveren. Aan deze motie wordt gehoor gegeven door het creëren van een separate grondslag voor gegevensuitwisseling tussen Belastingdienst en Dienst Toeslagen. Hierdoor kan UHT voor gegevens van gedupeerde ouders de systemen van de Belastingdienst raadplegen. Deze grondslag is meegenomen in de Nota van Wijziging op het Wetsvoorstel Wet aanvullende regelingen hersteloperatie toeslagen, die de Tweede Kamer op 24 mei 2023 heeft ontvangen.

4.5. Noodprocedure

Sinds 14 februari 2022 is 84 maal gebruik gemaakt van de noodprocedure voor schulden (peildatum 30 april 2023). Met ingang van 1 februari heeft SBN de registratie voor de noodprocedures aangepast, waardoor op basis van standplaats ouder ook mogelijk is te bepalen of het gaat om een ouder in het buitenland, dat betreft 4 van de 32 noodprocedures sinds die datum.

De toename van het aantal keer dat beroep wordt gedaan op de noodprocedure ligt voornamelijk in het feit dat schuldeisers actiever zijn geworden in het opstarten van de inning van openstaande schulden na afloop van het moratorium. Dat kan tot noodprocedures leiden bij gedupeerde ouders die gedurende de periode dat het moratorium van kracht was, hun schulden niet bij SBN hadden ingediend, zodat deze konden worden opgelost. Het in paragraaf 4.2 toegelichte Actieplan niet-gebruik Loket Private Schulden, moet dit te helpen voorkomen.

Voor zover bekend heeft de noodprocedure ervoor gezorgd dat geen enkele huisuitzetting of beslaglegging heeft plaatsgevonden. Dankzij de goede samenwerking tussen SBN, UHT, gerechtsdeurwaarders en/of gemeenten is steeds tijdig opgelost.

²³ Kamerstukken II 2022/23, 31066, nr. 1152.

5. Organisatie en financiën

De Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen is opgericht om het herstel van gedupeerden te verzorgen. Er wordt veel gevraagd van de organisatie. Om de gewenste versnelling te realiseren is stabiliteit van de organisatie van belang.

5.1. Inrichting uitvoeringsorganisatie

De oorspronkelijk berekende bezetting van de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) voor 2023 bedroeg circa 1700 fte. Voor de maatregelen ter versnelling en verbetering is inmiddels een behoefte berekend om op te schalen naar circa 2350 fte ultimo 2023, met daarna een meerjarige afschaling. Het benodigde budget voor de personele capaciteit is voorzien in de Voorjaarsnota en daardoor nog afhankelijk van parlementaire autorisatie van de bijbehorende begrotingsmutaties, via de 1e suppletoire begroting 2023 van het ministerie van Financiën.

De feitelijke bezetting eind april 2023 bedraagt 1566 fte. De opschaling is vooral bedoeld voor de capaciteit voor integrale beoordelingen en voor commissies, bezwaar en beroep.

De voor dit jaar gewenste opschaling van circa 250 fte voor integrale beoordelingen vergt nog een flinke inspanning maar lijkt haalbaar, mede door de werving die hiervoor in volle gang is.

De voor dit jaar gewenste opschaling voor de commissies, bezwaar en beroep bedraagt circa 300 fte, naar een totaal van circa 660 fte. Met name vanwege de toename van het aantal bezwaren en de beoogde versnelling is deze opschaling wenselijk. Deze opschaling blijft achter vanwege een krappe arbeidsmarkt, met name voor juridische functies, zowel voor vaste contracten als externe inhuur. Om de afgegeven prognose te bereiken is de wervingscampagne geïntensiveerd en richt zich specifiek(er) op de juridische arbeidsmarkt, wordt de uitstroom van medewerkers zoveel mogelijk beperkt door onder andere inzet op het bevorderen van het interne werkklimaat en het aanbieden van (meer) vaste contracten. Ook wordt er gekeken naar alternatieven voor de ondersteuning van de werkprocessen zodat er minder fte benodigd is. Tot die tijd is ook inhuur van zzp-ers waarbij sprake is van (mogelijke) schijnzelfstandigheid de komende periode onontkoombaar.

5.2. Fouten en herstelacties

Herstel voor de eerst beoordeelde ouders

Bij eerste groep CAF ouders is geen rentecompensatie toegepast, omdat het eerste CAF besluit daar destijds nog niet in voorzag. In september 2020 trad het nieuwe CAF besluit in werking, waarin een element aan compensatie is opgenomen ter vergoeding van rente voor de gemiste kinderopvangtoeslag.

UHT heeft gezien dat ruim 400 ouders uit de groep die beoordeeld zijn voor de inwerkingtreding van het CAF-besluit in september 2020 recht hebben op compensatie en eventuele nabetaling van rente. Bij uitvoering van deze werkzaamheden wordt tevens gekeken of er mogelijk andere jaren zijn waar met de ouder besproken moet worden of beoordeling nodig is. De ouders worden gebeld en krijgen, tenzij het al is hersteld, na herberekening een nieuwe definitieve beschikking. Sommige ouders ontvangen nog een nabetaling. Dit is het geval als de compensatie boven € 30.000 uitkomt.

Onjuiste berekening rentenadeel

Op 10 mei jl.²⁴ is de Kamer geïnformeerd over twee financiële correcties in de berekening van de compensatie voor ouders die hun compensatie al hebben ontvangen. Daarbij is aangegeven dat de

²⁴ Kamerstukken II 2022/23, 31066-1221 (tijdelijk nr.)

Kamer in deze voortgangsrapportage nader geïnformeerd wordt over de stand van zaken van deze correcties en over de te verwachten doorlooptijd.

Uit nadere analyse van de groep van ruim 3600 KOT-gedupeerden waarvoor in de compensatieregeling niet was voorzien in een vergoeding voor gemiste rente, blijkt dat voor ongeveer 800 van deze ouders geldt, dat zij aanspraak maken op terugvorderingsrente. Bij circa 380 ouders leidt dit niet tot een hogere compensatie omdat zij al aanvulling hebben ontvangen tot € 30.000.

Uit de groep van maximaal 7.300 ouders die tussen 22 februari 2022 en 17 maart 2023 een beschikking hebben ontvangen, waarbij een onjuiste startdatum is gebruikt bij de berekening van het rentenadeel, geldt voor ongeveer 3000 ouders dat zij in aanmerking komen voor een nabetaling.

Op dit moment kan de te verwachten doorlooptijd van de afhandeling van deze correcties nog niet worden vastgesteld. Uiterlijk bij de volgende voortgangsrapportage, maar mogelijk al eerder, wordt u geïnformeerd over de laatste stand van zaken, over de wijze van herstel en de te verwachten doorlooptijd.

5.3. Oudercommissie

Sinds het eerste kwartaal van 2023 heeft de Oudercommissie een nieuwe voorzitter: de heer Tof Thissen. De ouders hebben aangegeven de naam Oudercommissie zoals in het instellingsbesluit ingesteld te hanteren²⁵. De Oudercommissie inventariseert de eigen leerwensen en tijdens een strategiedag zullen de ouders verkennen welke rol en vorm hun advisering in de volgende fase van de hersteloperatie dient te hebben. De terugblik van de Oudercommissie over het eerste kwartaal van 2023 is in zijn geheel opgenomen in de bijlage. De Oudercommissie deelt zowel zorgen als waardering in deze terugblik.

Waardering

De Oudercommissie heeft waardering geuit voor tijdige betrokkenheid bij het project "Opstart invorderingsproces na UHT". De pauzering van alle processen rondom invorderingen van schulden bij Toeslagen en de Belastingdienst voor mensen die zich hebben aangemeld als gedupeerde en hun (ex-) toeslagpartners (de 'pauzeknop') is onderdeel van de procedure in afwachting op een beoordeling van UHT. De Oudercommissie is betrokken bij de overwegingen wanneer het primaire proces bij UHT is afgerond, zodat het reguliere invorderingsproces van de Belastingdienst en Toeslagen op het juiste moment weer kan worden opgestart. In februari 2023 heeft een gesprek tussen de minister-president en de Staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane plaatsgevonden, dat als constructief werd ervaren. Ook het openhartige gesprek met de voorzitter van CWS werd positief gewaardeerd.

Zorgen

Rondom CWS zijn er zorgen over de aanlevering van dossiers en het niet aangeven op welke gronden van bezwaar al dan niet wordt gehonoreerd. Verder uit de Oudercommissie zorgen over de hersteloperatie ten aanzien van 3 specifieke groepen gedupeerden: over kinderen 18+ rondom knelpunten in de uitvoering en planning van de kindregeling, over gedupeerde ouders in het buitenland die in hun ogen een vergeten groep lijkt te zijn, en over gedupeerde ondernemers. Deze zorgen zijn besproken. Met het oog op de groep ouders die op eigen kracht schulden heeft afbetaald, heeft de Oudercommissie eind maart 2023 schriftelijk advies toegestuurd over de afbetaalde schulden. De Oudercommissie adviseert om alle extra kosten (buiten de hoofdsom om) te compenseren. De beantwoording van dit advies is in voorbereiding. Samenvattend ziet de Oudercommissie de traagheid, stroperigheid en het systeemdenken als grootste punten van zorg.

²⁵ Voorheen Ouderpanel

5.4. Bestuurlijke Adviesraad Kinderopvangtoeslag (BAK)

Ter afronding van haar werkzaamheden heeft de BAK eind maart 2023 haar eindadvies "*Herstel van Vertrouwen: een aanhoudende zorg*" toegezonden aan de vaste Kamercommissie en de Staatssecretaris. In haar eindadvies reflecteert de BAK op de afgelopen drie jaar van de hersteloperatie. De BAK geeft vijf adviezen voor de overheid bij de uitvoering van de hersteloperatie. Ook roept de BAK in haar eindadvies op om 'breder te werken aan herstel van vertrouwen'. In juni 2023 heeft het kabinet per brief gereageerd op het eindadvies, welke is bijgevoegd als bijlage bij deze VGR. Het kabinet wil de BAK bedanken voor haar betrokkenheid bij de hersteloperatie en haar inzet om de hersteloperatie voor ouders en betrokkenen te verbeteren.

5.5. Nationale Ombudsman

Op 23 december 2022 heeft de Nationale Ombudsman verzocht om een update over de aanbevelingen die de ombudsman in zijn derde rapportage monitor klachtbehandeling UHT van 1 juli 2022 heeft gedaan. Dit waren aanbevelingen over het informeren van ouders over wachttijden in het hersteltraject en in de bezwaarfase. Deze update is op 3 februari 2023 gegeven. Eerder is in juli 2022 aangegeven welke verbetermaatregelen er al waren of ingezet zouden gaan worden. Op 16 februari 2023 heeft de Nationale Ombudsman met de Tweede Kamer gesproken over de Voortgangsrapportage over het vierde kwartaal van 2022. In dit gesprek heeft de ombudsman aangegeven het uitbreiden van het gebruik van mediation in het herstelproces van belang te vinden. Het aantal mediationtrajecten wordt fors opgevoerd naar 2.500. De ombudsman wordt op de hoogte gehouden van de inzet van mediation in de hersteloperatie. Op 26 januari 2023 hebben de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman in een gezamenlijke brief aan het kabinet zorgen geuit over de positie van kinderen en jongeren in het herstelproces en over onder andere de behoefte aan zelfstandige erkenning als gedupeerde. Hierop is op 8 maart 2023 per brief door het kabinet gereageerd. Daarin is onder andere aangegeven dat kinderen en jongeren die het betreft een separate erkenningsbrief ontvangen. De Tweede Kamer heeft zowel de brief van de Nationale Ombudsman en Kinderombudsman als het antwoord van het kabinet ontvangen.

5.6. Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en Raad voor de Rechtsbijstand (RvR)

Op 14 februari 2023 heeft de NOvA een afschrift van haar brief aan het kabinet van 6 september 2022 met zorgpunten en aanbevelingen over de hersteloperatie ook aan de Tweede Kamer gestuurd. De Tweede Kamer heeft tevens het antwoord van het kabinet ontvangen.²⁶ Er is overleg gevoerd met de NOvA en de RvR over het vormgeven van de rechtsbijstand bij de aanvullende regelingen voor ex-partners en hun kinderen en nabestaanden van overleden gedupeerden. Ook wordt overlegd met advocaten van de werkgroep toeslagadvocaten bezig met de uitwerking van een pool van schade-experts (zie ook par. 1.3). Eind april is in een gesprek van de staatssecretaris met de NOvA en RvR afgesproken periodiek met deze organisaties te overleggen, waarbij de aanbevelingen van de NOvA om het herstelproces te versnellen aan de orde komen (zie ook par. 1.6). De uitvoerbaarheid en het niet veroorzaken van vertraging zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden. Ook is in dit gesprek het belang onderstreept om het operationeel overleg tussen UHT en de advocaten voort te zetten. In mei heeft er een werksessie plaatsgevonden met leden van de werkgroep toeslagenadvocaten over de samenstelling van de hersteldossiers.

²⁶ Kamerstukken II 2022/23, 31066, nr. 1194.

5.7. Financiën

Op basis van de begin maart 2023 beschikbare aantallen, bedragen en destijds adequaat geachte aannames wordt het totaal meerjarig beschikbare budget voor de hersteloperatie middels de Voorjaarsnota en de 1^e suppletoire begrotingen 2023 naar boven bijgesteld. Zoals in hoofdstuk 1, paragraaf 2 van deze Voortgangsrapportage is beschreven is in de Voorjaarsnota nog geen rekening gehouden met de naar verwachting hoger uitvallende aantallen aanmeldingen. De exacte budgettaire gevolgen hiervan zijn op dit moment namelijk nog niet vast te stellen. Indien de realisatiecijfers aanleiding vormen om hier verandering in te brengen, zal het parlement hierover middels de reguliere begrotingsbesluitvormingscyclus geraadpleegd worden.

Recente begrotingsmutaties

Zonder het project Versnellen & Verbeteren zou het afhandelen van integrale beoordelingen en bezwaren langer duren dan eerder geraamd. Om de doelstelling van Versnellen & Verbeteren te behalen (waaronder de inzet om voor minimaal 90% van de aanmeldingen bij UHT in Q1 van 2025 de integrale beoordeling afgerond te hebben) en de bezwaren zo goed mogelijk te behandelen, is extra capaciteit en budget nodig.

Op basis van informatie die begin maart beschikbaar was, is een prognose opgesteld van een totaal van circa 42.000 gedupeerden. Dit is een stijging van circa 7.000 gedupeerden. Hierbij wordt opgemerkt dat deze prognose een momentopname is; de Kamer wordt via volgende voortgangsrapportages Hersteloperatie Toeslagen geïnformeerd over eventuele bijstellingen in deze prognose. Ook vallen de compensatie- en hersteluitgaven naar verwachting hoger uit dan eerder verwacht en begroot. Dit komt door een groter aantal gedupeerden dat bij de eerste toets in eerste instantie niet als gedupeerde wordt aangemerkt, maar waarvan bij de integrale beoordeling wel gedupeerde wordt vastgesteld. Tevens komen er meer bezwaren binnen dan verwacht. Daarnaast zijn wijzigingen in de uitvoering nodig om de productiviteit bij UHT te verhogen en het aantal toekomstige bezwaren te verkleinen. Ook doen meer gedupeerden een beroep op - en krijgen meer gedupeerden additionele compensatie toegekend door - de Commissie Werkelijke Schade (CWS). Verder is er een autonome (budgettaire) tegenvaller bij het herstelbedrag van de kindregeling. Tot slot heeft de toename van het verwachte aantal gedupeerden ook effect op de overige herstelregelingen, zoals de ex-partnerregeling en de publieke en private schuldenoplossing.

Het is niet altijd mogelijk om op basis van beschikbare informatie vast te stellen of en in welke mate een ouder gedupeerd is. In die situaties wordt dan, conform de uitgangspunten van de hersteloperatie, een beoordeling gedaan op basis van de aanwezige informatie in combinatie met het verhaal van de ouder. Bij de jaarverantwoording is gebleken dat als gevolg hiervan sprake is van een hoger percentage onzekerheid bij de comptabele verantwoording omdat door de auditor niet met zekerheid vastgesteld kan worden dat de schadeberekening volledig is onderbouwd met bewijsstukken.

Vanwege bovenstaande ontwikkelingen heeft het kabinet bij de Voorjaarsnota 2023²⁷ ca. € 1,3 miljard extra beschikbaar gesteld. Ca. € 792 mln. wordt hiervan direct op de begroting van Financiën geplaatst, ca. € 478 mln. wordt op de Aanvullende Post gereserveerd. De verwachte totale kosten voor de hersteloperatie toeslagen komen nu uit op ca. € 7,1 mld.

In het Kamerdebat van 23 mei 2023 over de opvolging van het rapport 'Ongekend onrecht' is toegezegd nader in te gaan op de apparaatskosten voor de hersteloperatie. In 2020 en 2021 is gemiddeld 18% van de begrote middelen uitgegeven aan apparaatskosten. Van het huidige totale budget voor de hersteloperatie, € 7,1 miljard, is € 1,6 miljard gereserveerd voor apparaatsuitgaven, 23%. Het restant van € 5,5 miljard is gereserveerd voor programmamiddelen.

²⁷ Kamerstukken II 2022/23, 36350, nr. 1

De € 5,5 miljard programmamiddelen zijn grotendeels compensatiebedragen die één op één aan gedupeerden worden uitbetaald, zoals de Catshuisregeling, de compensatie via de integrale beoordeling, vergoeding van aanvullende werkelijke schade, brede ondersteuning, de aanpak van schulden, de kindregeling en de ex-partnerregeling. In de programmamiddelen zitten ook de uitvoeringskosten voor de organisaties die werkzaamheden uitvoeren voor de kwijtschelding van (publieke en private) schulden, brede ondersteuning in zowel Nederland al in het buitenland, rechtsbijstandverlening, Instituut Publieke Waarden en emotioneel herstel. De bekostiging van deze uitvoeringsorganisaties valt onder het programmabudget, omdat de betreffende (tijdelijke) werkzaamheden deze externe partijen zijn uitgevoerd, en dus niet door de Rijksoverheid worden opgevangen. Formeel zijn deze uitvoeringskosten zijn niet volledig als apparaatskosten te oormerken omdat deze deels ook ondersteunend zijn, bijvoorbeeld als onderdeel van de uitvoering verricht Radar ook belangrijke (emotionele) steun om de gedupeerde ouders te helpen hun leven weer op de rit te krijgen.

Wanneer geen rekening wordt gehouden met dit ondersteunende deel van de uitvoeringskosten en deze uitvoeringskosten volledig aan de apparaatskosten worden toegerekend, komen de apparaatskosten op ongeveer 30% uit.

Naast dat er veel ambtenaren worden ingezet ten behoeve van de hersteloperatie, leveren ook nu al externe partijen een aandeel en wordt expertise ingehuurd op de markt (bijv. team ouders buitenland, mediation, juridische expertise). Hiervoor wordt in de begroting gewerkt met een gemiddeld bedrag per fte. Een externe inhuur kost gemiddeld ongeveer dubbel zoveel als eigen personeel.

De tabellen in deze paragraaf geven een overzicht van de budgetstanden en de mutaties die sinds de vorige VGR hebben plaatsgevonden. De parlementaire autorisatie van de voor de begrotingen van de departementen relevante budgetmutaties vindt plaats middels de 1^e suppletioire begrotingen 2023.

Tabel 5.1 Budgettair verwerkt in departementale begrotingen

Budgettair verwerkt in departementale begrotingen - 1e sup 2023 (x € 1 miljoen)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	totaal
1 Stand na 2e sup 2022	93	1.271	1.121	1.748	873	125	4	5.236
1a Programma	47	1.136	881	1.450	623	82	4	4.224
w.v. Compensatie	36	713	321	201	196	18		1.485
w.v. Kindregeling			75	455	100			630
w.v. Kwijtschelden publieke schulden		369	198	154	54	24		799
w.v. Kwijtschelden private schulden (incl. uitvoering)		41	192	207	70			509
w.v. Andere toeslagen				47	9			56
w.v. Ex-partners				254	79	41	4	378
w.v. Ondersteuning door gemeenten	11	14	36	78	93			232
w.v. Ondersteuning rechtsbijstand			1	15	15			31
w.v. Dwangsommen			42	19				60
w.v. Ouders in het buitenland (incl. uitvoering)			7	18	6			31
w.v. Uithuisplaatsingen kinderen (incl. uitvoering)			10	3				14
1b Apparaat	46	135	240	298	251	43		1.011
w.v. algemeen	46	135	230	258	251	43		961
w.v. overige regelingen			10	40				50
2 Technische mutaties			0	0	0	0	0	0
Kwijtschelden publieke schulden			-1	133	41	41	4	219
Kwijtschelden private schulden			-1	60				59
Ex-partners				-194	-41	-41	-4	-280
Dwangsommen			-3					-3
Apparaat Financiën			5	1				6
3 Realisatie 2022			-96					-96
3a Programma			-97					-97
3b Apparaat Financiën			1					1
4 Mutaties 1e sup 2023 - Financiën				317	448	220	13	998
Overheveling Aanvullende Post				12	61	28	0	100
Generale compensatie				299	341	143	8	792
Extra eindejaarsmarge/onderuitputting 2022				46				46
Kasschuiven				-71	20	47	4	0
Loon- en prijsbijstelling				32	26	3		61
Herschikking #1 - Compensatie (30k en IB)				2				2
Herschikking #1 - Dwangsommen				-0				-0
Herschikking #1 - Ouders in het buitenland				-1				-1
Herschikking #2 - Kwijtschelden private schulden					-1			-1
Herschikking #2 - Apparaat Financiën					1			1
Bijdrage aan CRM				-0				-0
5 Mutaties 1e sup 2023 - Rijksbreed				222	15	1		238
Overheveling Aanvullende Post - J&V (Kwijtschelden publieke schulden)				4	6	0		10
Overheveling Aanvullende Post - OCW (Kwijtschelden publieke schulden)				57	0	1		59
Overheveling Aanvullende Post - SZW (Kwijtschelden publieke schulden)					9			9
Overheveling Aanvullende Post - VWS (Kwijtschelden publieke schulden)				1				1
Onderuitputting 2022 - Kwijtschelden publieke schulden (BZK)				160				160
6 Stand na 1e sup 2023	93	1.271	1.025	2.287	1.336	347	17	6.376
6a Programma	47	1.136	780	1.880	919	195	17	4.974
w.v. Compensatie	36	713	303	373	339	20		1.783
w.v. Kindregeling			74	514	152			740
w.v. Kwijtschelden publieke schulden (incl. uitvoering; rijksbreed)		369	162	509	110	66	4	1.220
w.v. Kwijtschelden private schulden (incl. uitvoering)		41	173	196	119	69		597
w.v. Andere toeslagen				47	9			56
w.v. Ex-partners				83	88	3		173
w.v. Ondersteuning door gemeenten	11	14	34	105	67	29	7	266
w.v. Reservering ondersteuning rechtsbijstand			1	4	14	9	6	34
w.v. Dwangsommen			19	26	14			59
w.v. Ouders in het buitenland (incl. uitvoering)			5	19	7			31
w.v. Uithuisplaatsingen kinderen (incl. uitvoering; J&V)			10	3				14
6b Apparaat Financiën	46	135	245	407	417	152		1.402

Tabel 5.2 Budgettair gereserveerd op de aanvullende post

Budgettair gereserveerd op de aanvullende post - VJN 2023 (x € 1 miljoen)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	totaal
7 Stand na NJN 2022				126	250	109		485
7a Kwijtschelden publieke schulden				52	54			106
7b Ex-partnerregeling					57	52		109
7c AP reservering toeslagen/MSNP herstel (blauw)				74	139	57		270
8 Mutaties VJN 2023 - Financiën				-74	27	213	142	308
Correctie				0	0			0
Generale compensatie					52	238	138	428
Loon- en prijsbijstelling				8	15	7		30
Kasschuif				-45	45	-4	4	0
Overhevelingen Fin				-12	-61	-28	0	-100
MSNP herstel (blauw) - kasschuif				-25	25			0
MSNP herstel (blauw) - overheveling Fin					-50			-50
9 Mutaties VJN 2023 - Rijksbreed				-52	0	24		-28
Generale compensatie (Kwijtschelden publieke schulden)					25	25		50
Kasschuif (Kwijtschelden publieke schulden)				10	-10			0
Overheveling J&V (Kwijtschelden publieke schulden)				-4	-6	0		-10
Overheveling OCW (Kwijtschelden publieke schulden)				-57	0	-1		-59
Overheveling SZW (Kwijtschelden publieke schulden)					-9			-9
Overheveling VWS (Kwijtschelden publieke schulden)				-1				-1
10 Stand na VJN 2023					277	346	142	765
10a Financiën					222	323	142	687
10b Rijksbreed (kwijtschelden publieke schulden)					54	24		78

Tabel 5.3 Budgettair verwerkt, gereserveerd en totaal beschikbaar

Budgettair verwerkt, gereserveerd en totaal beschikbaar - 1e sup/VJN 2023 (x € 1 miljoen)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	totaal
11 Na 2e sup en NJN 2022	93	1.271	1.121	1.874	1.123	235	4	5.721
op departementale begrotingen	93	1.271	1.121	1.748	873	125	4	5.236
op aanvullende post				126	250	109		485
12 Na 1e sup en VJN 2023	93	1.271	1.025	2.287	1.613	694	159	7.141
op departementale begrotingen	93	1.271	1.025	2.287	1.336	347	17	6.376
op aanvullende post					277	346	142	765

Budgettair verwerkt in departementale begrotingen (tabel 5.1)

Toelichting op de technische mutaties (tabel 5.1, blok 2)

- Het budget voor de publieke- en private schuldenoplossing van ex-partners wordt vanaf heden verantwoord onder 'kwijtschelden publieke schulden' en 'kwijtschelden private schulden' i.p.v. 'ex-partners', zodat 'ex-partners' enkel de forfaitaire 10k-regeling en aanvullende schaderegeling betreft.
- Daarnaast is er nog een (technische) herschikking geweest in het overzicht, omdat er in 2022 per abuis een kleine hoeveelheid apparaatsmiddelen bij de programmamiddelen vermeld stonden. Voor de uitvoering heeft dit geen consequenties.

Toelichting op de realisatie 2022 (tabel 5.1, blok 3)

- Er is minder gerealiseerd dan het beschikbare budget in 2022 (ca. € 96 mln.).
- Via een extra eindejaarsmarge wordt het niet bestede budget uit 2022 in 2023 opnieuw beschikbaar gesteld.

Toelichting op de mutaties 1e sup 2023 – Financiën (tabel 5.1, blok 4)

- Er is ca. € 100 mln. overgeheveld van de Aanvullende Post naar de Financiënbegroting. Daarnaast is er ca. € 792 mln. additioneel generaal beschikbaar gesteld en is ca. € 46 mln. via een extra eindejaarsmarge toegevoegd aan de budgetten.

- Middels 7 kasschuiven zijn verschillende budgetten in het juiste ritme gezet en schuift er per saldo ca. € 71 mln. door van 2023 naar 2024 t/m 2026.
- Tot slot vindt voor ca. € 61 mln. loon- en prijsbijstelling plaats en worden enkele kleine herschikkingen (ombuigingen) toegepast.

Toelichting op de mutaties 1^e sup 2023 – Rijksbreed (tabel 5.1, blok 5)

- In het kader van het kwijtschelden van publieke schulden wordt cumulatief ca. € 78 mln. van de Aanvullende Post naar J&V, OCW, SZW en VWS overgeheveld.
- Om de budgetten aan te laten sluiten bij het verwachte ritme van uitvoering heeft BZK het budget bij 2^e sup 2022 met € 160 mln. naar beneden bijgesteld en om begrotingstechnische redenen wordt het budget nu weer opgehoogd. Per saldo is dit budgetneutraal.

Budgettair gereserveerd op de aanvullende post (tabel 5.2)

Toelichting op de mutaties VJN 2023 – Financiën (tabel 5.2, blok 8)

- Er is voor Financiën ca. € 428 mln. generaal beschikbaar gesteld en gereserveerd op de Aanvullende Post. Daarnaast vindt voor ca. € 30 mln. loon- en prijsbijstelling plaats.
- Middels een kasschuif worden de naar huidige verwachting overtallige middelen in 2023 (ca. € 45 mln.) doorgeschoven naar latere jaren.
- Daarnaast vinden er tegenboekingen plaats voor de budgetten die naar de departementale begroting van Financiën worden overgeheveld.
- Zoals gemeld in de 10^e VGR²⁸ is er vorig jaar € 300 mln. gereserveerd op de Aanvullende Post voor de hersteloperatie toeslagen en voor MSNP herstel (blauw). Eerder was het niet mogelijk deze reservering te splitsen, MSNP herstel (blauw) maakt echter geen onderdeel uit van de hersteloperatie toeslagen. In dat kader wordt er nu € 50 mln. overgeheveld naar de Belastingdienst. De resterende reservering op de Aanvullende Post komt volledig toe aan de hersteloperatie toeslagen.

Toelichting op de mutaties VJN 2023 – Rijksbreed (tabel 5.2, blok 9)

- Er is voor het kwijtschelden van publieke schulden € 50 mln. generaal beschikbaar gesteld en gereserveerd op de Aanvullende Post.
- Om de budgetten aan te laten sluiten bij het verwachte ritme van uitvoering wordt een kasschuif toegepast.
- Tot slot vinden er tegenboekingen plaats voor de budgetten die naar de departementale begrotingen worden overgeheveld.

²⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 31066, nr. 1003